

atteliér

časopis študentov Univerzity sv. Cyrila a Metoda

V náručí umelej inteligencie

budúcnosť médií | štrajk v Hollywoode | cena medziročníka

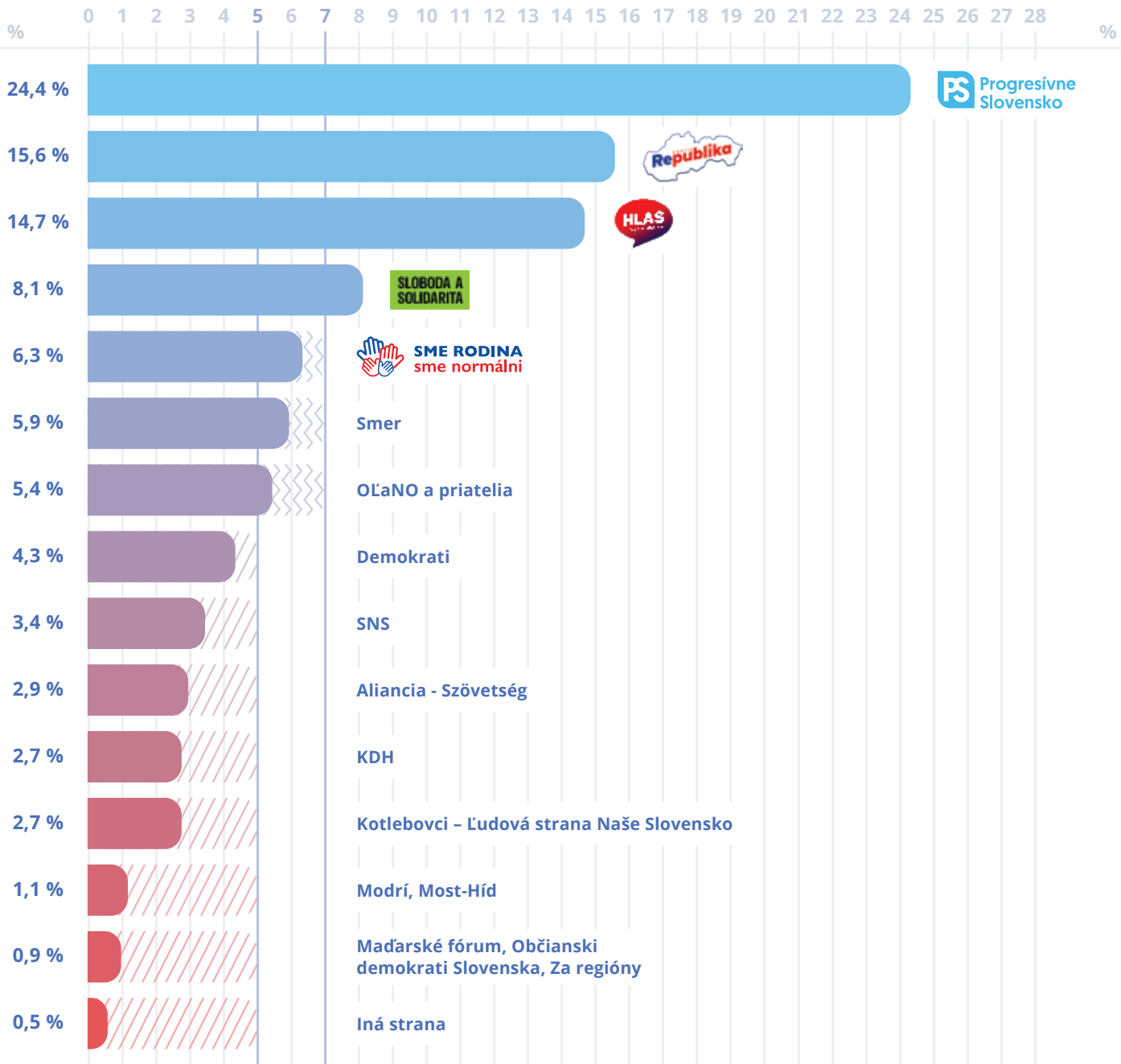
01 | september 2023 | 21. ročník

PARLAMENTNÉ VOĽBY 2023

Údaje sú skumulované z niekoľkých prieskumov agentúry Focus.

KOHO BY VOLILI MLADÍ?

Zber dát: apríl - júl
Vzorka: 442 respondentov
Vek: 18 až 30 rokov

Na vstup koalície do parlamentu je potrebných 7 % z celkového počtu platných volebných hlasov

Na vstup strany do parlamentu je potrebných 5 % z celkového počtu platných volebných hlasov

redakcia

šéfredaktorka
Bernadetta Čaranová

redaktori
Adam Kysler
Barbora Hudáková
Dominika Zvercová
Karolína Račková
Lenka Šamajová
Lucia Bakusová
Mária Greifová
Michaela Fajnor Krajčovičová
Viktória Révajová

editori
Beáta Čúzyová
Filip Mazák
Katarína Borovská

šéfgrafik
Patrik Friedmann

grafici
Adam Gulák
Beáta Špaková
Daniela Bašteková
Matúš Kandalík
Simona Benková
Simona Sarvašová
Veronika Fašková

fotografky
Natália Ševčíková
Sandra Struhárová

Umelá matka,

nás učí spoznávať svet odznova. A my sme (odznova) zvedaví. Zvedavší než päťročné dieťa. Pýtame sa otázky a odpoveď je okamžitá, dozvieme sa ju z pohodlia gauča. Matka nás kŕmi svojím videním sveta a my v jedle nie sme priberčiví. Nezamýšľame sa nad tým, či nás nechce otráviť. Ani nad tým či je jedlo nezdravé. Hýbeme sa čím ďalej, tým menej. Na čo by aj? Umelá matka za nás spraví všetko. Hrozí nám obezita mozgov?

Kritické myslenie je podobné ako sval. Ak ho necvičíme, ochabne. Namiesto chôdze si vyberáme najnovšiu, elektrickú kolobežku. Dopraví nás na miesto oveľa rýchlejšie a za prijateľnú cenu. Ďalšia generácia už možno ani nebude musieť chodiť. Matka ich bude nosiť všade. Možno za nich napíše aj záverečnú prácu. Prečo by sme mali strácať čas rozmýšľaním? Matka vie predsa všetko lepšie. Jej myšlienky sú naše myšlienky. Jej mozog je náš mozog. Ak sa do tohto bodu dostaneme, na stole nás čaká kritická otázka - sme umelo inteligentní my, alebo matka?

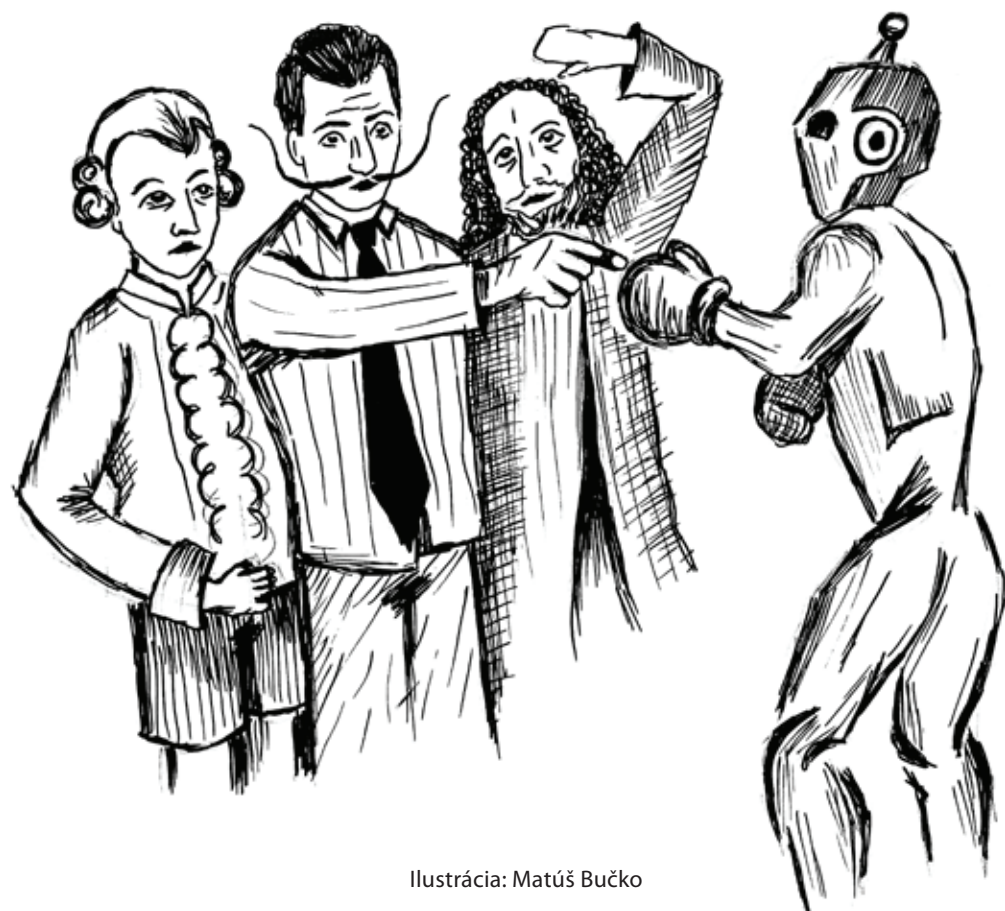
Vkročili sme do neznáma. Umelá inteligencia si vychováva novú generáciu detí, ale na rozdiel od reálnej matky jej chýba jedna vec - ľudskosť. Z umelej inteligencie nikdy nebude nový Mozart či Shakespeare. Dall-E 2 nie je Dalí. Pre svoje pohodlie obetujeme vlastnú výnimočnosť. Sme viac, než len otázky v ChateGPT. Náš mozog je famózna vec, ani dodnes sme ho nedokázali celý prebádať. Predtým, ako si necháme poradiť od matky zaľukajme si na čelo a spýtajme sa samých seba - dokážem to spraviť sám?

Pravdaže, umelá inteligencia má aj svoje výhody a vždy sa na ňu dá dívať z rôznych uhlov pohľadu. Ten môj je (zatiaľ) kritický. Ani redakcia na ňu nemá jednotný názor. Sú medzi nami jej odporcovia i podporovatelia, ale spoločne chceme doceliť jediné – kriticky o nej premýšľať. Priatelia, odložte na chvíľu ChatGPT a elektrické kolobežky. Podťe s nami za odpoveďami kráčať.

Bernadetta Čaranová
ŠÉFREDAKTORKA | sefredaktor@attelier.sk

Titulná strana:
Autor: Patrik Friedmann, Midjourney

Časopis atteliér je študentský časopis, ktorý počas akademického roka vychádza každý mesiac na Univerzite sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Adresa redakcie: Fakulta masmediálnej komunikácie UCM, Skladová 691/3, 917 01 Trnava. Adresa univerzity: UCM, Nám. J. Herdu 577/2, 917 01 Trnava. Elektronické vydanie ISSN 1339-1410, tlačené vydanie ISSN 1336-9342. Uzávierka čísla bola 11.09.2023.

Ilustrácia: Matúš Bučko

09 téma
budúcnosť masmédií

16 téma

práca novinára
počas volieb

19 komentáre

Magdaléna Švecová
o vyhorení

20 UCM info

zdražovanie medziročníka

22 absolvent

fotograf Tomáš Fongus

Hlavná budova UCM, predajňa kníh UCM,
všetky budovy FMK a kaviareň Leháro.

Recykláciou nášho časopisu prispievate
k ochrane životného prostredia

Sledujte nás na:

@attelierSK

@attelier_magazine

Pošlite nám vaše tipy,
pripomienky či návrhy spolupráce:
redakcia@attelier.sk
sefredaktor@attelier.sk

P

Jeden článok
v tomto čísle bol
napísaný s pomocou
umelej inteligencie.
Redaktor do textu
zasahoval minimálne.
Dokážeš uhádnuť,
ktorý?

Z O R

Režisér Halama: Ak tvorcovia použijú vo filmoch umelú inteligenciu, mali by sa k tomu priznať

S pedagógom FMK Ladislavom Halamom sme sa rozprávali o tom, ako by mohol štrajk SAG-AFTRA ovplyvniť slovenskú filmovú scénu, ale aj o etickej stránke AI vo filme a možnom skenovaní hercov.

V čom je podstata hollywoodskeho štrajku?

Musíme si najprv uvedomiť základný rozdiel. V Spojených štátoch existujú vo filmovom biznise silné, odborové zväzy – profesné gildy, ktoré dokážu pomerne úspešne lobovať. Ťažko sa to porovnáva s naším prostredím. U nás také organizácie filmových profesionálov so silnými vnútornými pravidlami neexistujú. Dianie v hollywoodskom profesionálnom prostredí dokážu tieto profesné organizácie (herecká, scenáristická, kameramanská) ovplyvňovať aj v oblasti pracovno-právnych vzťahov, kde aktívne pôsobia a sú pomerne silné. Vďaka tomu vstupujú do rokovaní s producentmi, kde má ich slovo váhu. Aspoň doteraz to tak dialo.

Štrajk však už trvá od mája a zatiaľ k žiadnej dohode nedošlo.

Problém je, že sa v poslednej dobe pravidlá veľkého filmového biznisu výrazne zmenili. Hollywoodske štúdiá sa preformatovali a k veľkým producentom pribudli globálne streamovacie spoločnosti, ktorých produkčný objem tak výrazne narástol až prevýšil produkciu klasických hollywoodskych štúdií. Ich požiadavka na tvorivú silu je násobne väčšia ako je požiadavka klasických štúdií. Myslím, že aktuálne hrajú producenti, resp. AMPTP (Alliance of Motion Pictures and Television Producers), na čas a chcú hercov a scenáristov „vytrúcovať“, aby sa dostali do finančnej, existenčnej núdze a štrajk takto ukončili. Mnohí si mysleli, že sa tak stane k americkému sviatku práce 4. septembra, ale zdá sa, že to môže byť až ku Dňu vďakyvzdania, 23. novembra. S istotou to naozaj nik nevie...

Veľkou súčasťou štrajku je aj protest proti používaniu umelej inteligencie, ktorá by dokázala napríklad písať scenáre. Herec Luke Cook (pôsobil napríklad v Chilling Adventures of Sabrina) vyslovil obavu, že by produkcie hercovi jednorázovo zaplatili za sken tela, ktorý by dokázali doživotne používať namiesto neho. Aký môže mať toto vplyv na herecké umenie?

Tak toto je zatiaľ len teoretický problém, ale skôr v Amerike. Keďže dokonalosť vizuálnych a zvukových kópií sa rýchlo zlepšuje, je ťažké to posúdiť. V našich podmienkach to asi nebude tak skoro aktuálne. Aj s použitím najnovších technológií a v najlepšom rozlíšení sa bojím, že by som to spoznal a začal sa smiať. Ale je možné, že ľuďom budú tie náhrady stačiť.

Mali by sa mladí filmári učiť využívať AI?

Iste to môže byť prínosom. Ja by som to videl ako pomoc pri hľadaní inovatívnych

žánrových variantov alebo kompilátov, ktoré sú ešte stále nájdniteľné. Možno práve AI by mohla pomôcť. Ale tak ako ani tento rozhovor sa nezaobíde bez ľudskej ruky a ľudskej hlavy, ani tam to nepôjde bez toho.

Budúcnosť filmu sa teda bez ľudskej ruky nezaobíde.

Mal som jednu študijnú skupinu v poslednom semestri, cez 80 ľudí a dostali za úlohu vymyslieť projekt na nový televízny magazín. Všetky dostupné softvéry umelej inteligencie boli povolené.

„Keď jedno médium začne štrajkovať, všetky ostatné sa tešia, že majú o kúsok z koláča viac.“

Z 90% to bol vývar toho najhoršieho, čo som kedy počul a videl na televíznej obrazovke. Pri tých zopár dobrých nápadoch, ktoré sa odprezentovali sa nakoniec študenti priznali, že námety upravili alebo preformulovali podľa ich vlastnej predstavy.

Mali by sa režiséri priznávať, ak pri svojich filmoch použili AI? Napríklad pomocou upozornenia v záverečných tituloch. Alebo je to niečo ako špeciálne efekty a jej presné použitie zostane povedzme, filmovým tajomstvom?

Asi by to bolo fér a ja by som to aj očakával. Viem však, že 95% ľudí, ktorí to spravajú si to do tituliek nedajú. Ak naozaj niečo prinesie spolupráca s AI, najjednoduchšie bude si to prisvojiť, pretože bude platiť, veď ja som sa pýtal...

Nemohla by sa táto technológia využiť aj pozitívne? Predstavme si situáciu, že sa herec počas natáčania zraní. Namiesto toho, aby sa produkcia obmedzila, dokázali by si pomôcť hercovým skenom.

Príklad takéhoto použitia už máme aj u nás, v Jakubiskovej Perinbabe 2, ktorá pôjde do kín na jeseň. Tvorcovia sa o to pokúsili oživením Julietty Masiniovej, ktorá zomrela v roku 1994 a hrala v prvej časti. Pri tomto triku však ešte umelá inteligencia neasistovala. V každom prípade sa takéto náhrady už vo filmoch vyskytli a považujem to za užitočnú aplikáciu AI.

Okrem písania scenárov či skenovania hercov, ako inak sa dá využiť AI vo filmovom priemysle?

Myslím, že najprirodzenejšie bude využitie pri marketingu a promotion vo filmovej distribúcii. Ale je mi jasné, že bude veľa

pokusov, aby AI nahradila aj nedostatok talentu niektorých tvorcov.

Vrátim sa ešte k hollywoodskemu štrajku. Je možno, že zažijeme aj slovenský štrajk?

Táto situácia sa ťažko porovnáva s našim prostredím. Americké filmové združenia, či už sa týkajú jednotlivých profesií alebo producentov majú hierarchickú štruktúru. Ľudia, ktorí sú do nich prijímaní musia mať profesionálne schopnosti, relevanciu v biznise a tiež tvorivé výsledky.

Máme aj u nás podobné organizácie?

Áno existuje napríklad Slovenská asociácia producentov v audiovizíii. Nevieť ale o tom, že by okrem tlaku na Audiovizuálny fond, respektíve ministerstvo kultúry, vyvíjala nejaký zmysluplný nátlak na najväčších producentov. Tými sú napríklad naše tri celoplošné televízie.

Mohol by štrajk v Hollywoode ovplyvniť Slovensko? Alebo je to výhradne hollywoodska záležitosť? Možno práve v otázke týchto združení.

Môže to mať prenesený dopad. Profesné združenia, ktoré nemajú veľký výtlak, sa budú snažiť inštitucionálne konsolidovať a vytvoriť si presvedčivú členskú základňu ľudí. Tú by tvorili ľudia, ktorí sú natoľko cenní, že ich hlas má v združení tvorcov váhu a vypočúje si ho aj druhá strana.

Kto je v tomto prípade druhá strana?

No, to je dobrá otázka, pretože rovnako sú na tom aj samotní nezávislí producenti. Čiže jediný veľký terč, ktorý je relevantný, sú tí, ktorí tie programy koprodukurujú a distribuuujú. To sú spomínané televízie. A to sú aj jediní, osloviteľní partneri na takéto rokovanie. Vlastne neexistuje štátom riadená filmová produkcia. Jediný, kto vystupuje ako univerzálny producent, sú tri najväčšie slovenské celoplošné televízie. A tiež niektorí privátni producenti, ale oni sú rovnako na druhej strane barikády.

Čo si z toho môžu slovenskí tvorcovia zobrať?

Slovenskí tvorcovia, ktorí by radi zmenili svoj status voči producentom, resp. televíziám potrebujú kolektívnu ochranu. Teraz nemyslím ochranu ich autorských práv, ale kolektívnu ochranu pri vykonávaní svojej profesie. Tam je problém, že veľkí producenti na Slovensku nemajú veľmi chuť vstúpiť do tvorivého dialógu na tému podmienok pre prácu alebo honorárov. V týchto témach majú takmer neobmedzenú moc pokiaľ tvorcovia nie sú tak kvalitní, že

Ladislav Halama režíroval aj úspešnú reláciu RTVS Pošta pre teba.

si podmienky môžu postaviť sami. Potom je to už len o jednotlivcovi. Nie združenia tvorcov alebo profesijná gilda, ktoré podmienky vyrokujú.

Hollywoodsky herci vlastne nemajú pášivný príjem zo streamovaných diel. Mali by streamovacie služby hercom platiť aj za licenciu diela?

Mali by. Keby sme sa ale pozreli na našu situáciu v autorskoprávnej ochrane jednotlivých profesií, to čo sa vo svete bežne pod tými licenčnými poplatkami kompenzuje, u nás takmer neexistuje. Dnes väčšina producentov ponúka zmluvy hercom, na ktoré jednorazovo vykupujú všetky práva, ktoré sú spojené s ich výkonom. Aj televízie ich jednorazovo vykupujú a vyplácajú, tantiémy (honoráre výkonných umelcov za opakovanú prezentáciu ich diel, pozn. red.) za šírenie sa vyplácajú v absolútne minimálnych čiastkach.

Čiže ani u nás nie sú tzv. residual payments štandardom?

U nás sa to praktizuje ako poplatky za šírenie diela, ale na hercov sa to na Slovensku nevzťahuje. Teda, pokiaľ nie sú uzavreté zmluvy s konkrétnymi hercami, ktorí si môžu dať do zmluvy, že chcú mať podiel na tom, aký bude daný film úspešný. To ale musí byť herec s mimoriadnym renomé. Pravdupovediac, ani neviem o tom, že by takéto zmluvy u nás niekto dostal.

Je takýto prístup fér? Napríklad z pohľadu streamovacích spoločností?

Streamovacie spoločnosti podľa mňa neskutocným spôsobom zarábajú na tom čo distribuujú. Všetci sme si na tú presilu ponuky ako

diváci veľmi rýchlo zvykli. To, čo tá samotná ponuka obsahuje, je už na inú tému. Takže podľa mňa by mali herci dostávať tieto residual payments. Niektorí producenti také zmluvy aj uzatvoriť vedia, ale nie je to úplne bežné.

Hollywood naposledy zažil štrajk v roku 1960. Máme na Slovensku skúsenosť s podobným štrajkom v tomto odvetví?

Neviem o tom. Posledné štrajky tu boli, keď tvorcovia a pracovníci médií v štrajkovali v novembri 1989. Odttedy sú všetky médiá pomerne poslušné. Môže to znieť pejoratívne, čo nechcem.

„Aj s použitím najnovších AI technológií a v najlepšom rozlíšení sa bojím, že by som to spoznal a začal sa smiať.“

Poslušné sú kvôli tomu, že štrajk v médiách je v podstate kontraproduktívny. Pretože, keď jedno médium začne štrajkovať, všetky ostatné sa tešia, nakoľko oni majú o kúsok z toho mediálneho koláča viac. Diváci a čitatelia sa obrátia niekde inde. Neviem si predstaviť, že by sa niekto pustil do štrajku v situácii takého fragmentovaného, mediálneho trhu.

U niektorých divákov môže vzniknúť predstava, že v Hollywoode štrajkujú slávni milionári. V skutočnosti chodí mnoho z nich aj do inej štandardnej práce, aby sa dokázali užiť. Sú na tom podobne aj slovenskí herci?

Bulvár si v poslednej dobe našiel niekoľko hercov a rozširuje o nich, že vo voľnom čase robia nejakú bežnú prácu, aby si prirobili. V niektorých prípadoch to nerobia

len ako koníček, ale robia to ako svoju druhú prácu. Nemám pocit, že u nás by bola presila kvalifikovanej ponuky pre hercov. Na to, aký objem sa u nás nakrúca, teraz myslím povedzme tú bežnú dennú produkciu, mám pocit, že veľa mladých hercov má dostatok práce.

Ako to myslíte?

Mne sa zdá, že kult, ktorý začali pestovať najmä televízie, pomerne výrazne uprednostňuje mladšie herecké ročníky. Keď sa dívam na niektoré denné seriály, ktoré sa napríklad odohrávajú v nemocniciach, tak mám pocit, že všetci najlepší lekári sú herci do 35 rokov. Čo sa fakticky v žiadnej nemocnici stať nemôže. Pokiaľ lekár hovorí také múdrosti, zvyčajne má za sebou minimálne dve atestácie a má viac ako 50 rokov. V rámci bežnej produkcie na našich obrazovkách vládne kult mladosti, čo prináša širšiu ponuku práce najmä mladším ročníkom.

Takže je pravdepodobné, že nutnosť hľadania si druhej práce majú skôr staršie ročníky?

Ten problém, ktorý naznačujete, že herci môžu mať aj nedostatok práce, sa určite týka strednej a staršej generácie. Mladá generácia sa mi zdá pomerne vyťažená a s pomerne veľkými možnosťami. Ak je tam aspoň troška talentu.

Autor: Adam Kysler

Foto: tasr.sk, archív respondenta

LADISLAV HALAMA

Na FMK UCM pôsobí od roku 2013. Vyštudoval Vysokú školu múzických umení, Divadelnú fakultu, odbor

Filmovej a televíznej réžie (1980), kde získal titul magistra. Od roku 1980 až dodnes vytvoril ako režisér, scenárista alebo producent desiatky filmových a stovky televíznych programov. V rokoch 2019 – 2022 absolvoval na FMK doktorandské štúdium a získal titul PhD. V súčasnosti prednáša viacero predmetov, ktoré súvisia s tvorbou a realizáciou audiovizuálnych diel. Dlhodobou vedie filmové kabinety a zúčastňuje sa na príprave fakultných filmových eventov, organizuje prednášky hostujúcich spíkov z prostredia filmu a televízie a spolupracuje na projektoch v tejto oblasti.

Umelá inteligencia v médiách. Investigatíva bez strachu alebo nástroj na manipuláciu?

Práca novinárov, dezinformácie a boj s nimi alebo možnosť uverejňovať pravdu bez obáv z následkov. Toto všetko môže umelá inteligencia tiež ovplyvniť.

Aj študenti našej fakulty musia brať do úvahy otázku budúcnosti masmédií. Hoci tá sa len veľmi ťažko odhaduje. Príchod a stav, v akom je dnes umelá inteligencia, nám ale naznačuje niektoré blížiacie sa trendy. Spoločnosť a médiá sa pravdepodobne budú v najbližších rokoch razantne a asi aj pomerne rýchlo meniť.

Ako pripomenul doktor Kabát, vývoj nových technológií má exponenciálne tempo. Je preto len otázkou času, kedy pocítíme vplyvy AI v našom osobnom, ale najmä pracovnom živote. Technológie sú v našich životoch určujúce, čo potvrdzuje aj technologický determinizmus, ktorého dôkazy držíme v ruke každý deň.

Koniec tradičnej práce?

Modely umelej inteligencie, ako napríklad známy ChatGPT, už teraz dokážu produkovať použiteľné články na mnohé témy. V priebehu sekúnd vygenerujú texty, ktoré by copywriteri písali niekoľko hodín. Ak potom venujete pár minút editovaniu, text pre reklamnú alebo tlačovú agentúru je na svete.

„Väčšiu bezpečnosť by mohlo priniesť prepojenie AI a blockchainu.“

Mário Šmýkal vo svojom newsletteri Škola nepísania, pripomína, že umelej inteligencie sa netreba báť. „Ona za vás do terénu nepôjde,“ tvrdí. Budúcnosť žurnalistiky tak závisí najmä od schopnosti novinárov získavať nové informácie a rozhovory v teréne. Tí sa tak budú môcť, a pravdepodobne aj musieť, viac sústrediť na čo najkvalitnejší nový obsah a príbehy.

O budúcnosti ľudskej, neaugmentovanej práce Kabát hovorí, že: „prežije, ale skôr na úrovni nostalgického artefaktu, ktorý má hodnotu pre konkrétnych ľudí.“ Takýmto artefaktom sú napríklad vinylové platne, pre ktoré existuje konkrétna skupina fanúšikov. Aj tak ale väčšina z nás využíva na každodenné počúvanie hudby rôzne digitálne aplikácie.

Umelá inteligencia a dezinformácie

„Každý nástroj ponechaný bez dozoru môže skončiť v nesprávnych rukách,“ odpovedá Kabát na otázku o rizikách, aké umelá inteligencia priniesie. Veľkou výzvou pre spoločnosť a médiá sa javí schopnosť generovať množstvo obsahu, o ktorom nevieme, či je pravdivý. Ten sa dá následne veľmi ľahko šíriť tak, ako sa aj dnes šíria dezinformácie.

Takéto množstvo informácií sa nedá efektívne kontrolovať spôsobom, akým to robíme dnes. S informáciami a správami, ktoré sú už vonku sa nedá nič robiť. Podľa Kabáta dáva zmysel zamerať sa skôr na zavedenie systému označovania overených informácií a autorít, ktoré garantujú ich pravdivosť.

Väčšiu bezpečnosť by mohlo priniesť aj prepojenie technológií AI a blockchainu. Blockchain poskytuje bezpečný a decentralizovaný spôsob ukladania a zdieľania dát, ktorý ukladá každú zmenu. Poskytol by tak transparentnosť a zodpovednosť pri používaní AI. Túto technológiu poznáme napríklad z kryptomien a NFT (non-fungible token).

Investigatíva bez strachu

Umelá všeobecná inteligencia (AGI), ktorá by na diaľku dokázala vykonávať rôzne úlohy ako človek, by tiež mohla priniesť revolúciu v investigatívnej žurnalistike bez strachu. „Automat, ktorý nemá rodinu ani nič, čo by mohlo byť predmetom vyhrážok dokáže zistiť a publikovať pravdu,“ hovorí Kabát. Dodáva, že stačí dostatočný dopyt, ktorý už v spoločnosti existuje.

Takto pokročilá AGI však môže ovplyvňovať názory a postoje voličov, čím vzniká riziko, že bude zneužitá na politické účely. Kabát potvrdzuje, že história nasvedčuje skôr možnosti, že sa tohto nástroja zmocnia vplyvní ľudia. Niektoré pracovné pozície môžu zaniknúť, no na druhej strane, v súčasnosti vďaka AI vznikajú aj nové. Treba sa však pripraviť a pokrok tejto technológie neignorovať.

Autor: Adam Kysler

Zdroje: Škola nepísania, ibm.com

AGI

(Artificial General Intelligence)

Umelá inteligencia, ktorá je schopná sama sa učiť, robiť rozhodnutia a na diaľku vykonávať úlohy ako priemerne inteligentný človek.

AI alignment

Usmernenie AI k výsledkom, aké od nej ľudia požadujú a očakávajú.

ML

(Machine learning)

Kľúčová súčasť umelej inteligencie, ktorá umožňuje učiť sa z dát a zlepšovať svoje výkony v určitých úlohách.

DL

(Deep learning)

ML založený na neuronových sieťach, ktoré sú bližšie ľudskému mysleniu.

Transformers

(Deep learning)

Model hĺbkového učenia (DL), ktorý využíva mechanizmus sebaopozorovania umožňujúci mu dosiahnuť lepšie výsledky pri spracovaní prirodzeného jazyka.

Revolučná sila umelej inteligencie ako transformácia nášho sveta

Umelá inteligencia sa stala jednou z najdôležitejších a najperspektívnejších technológií dnešnej doby. Aké možnosti prináša a ako sa vieme priblížiť k jej prepojeniu s realitou?

S postupom času sa umelá inteligencia (AI) stala veľmi rozvíjajúcou sa oblasťou technológie, ktorá má obrovský potenciál zmeniť spôsob, akým žijeme. V súčasnosti si však mnohí ľudia nevedia predstaviť, ako môže pomôcť v ich každodennom živote. Pozrieme sa na niektoré oblasti, v ktorých môže byť umelá inteligencia najužitočnejšia a tiež na to, ako môže prispieť k zlepšeniu kvality nášho života, či už teraz alebo v budúcnosti.

Umelá inteligencia ako noví lekári?

Jednou z oblastí, kde má významný vplyv, je zdravotníctvo. Vďaka AI môžu lekári analyzovať množstvo lekárskeho údajov a získať poznatky, ktoré by inak mohli prehliadnuť. Systémy poháňané umelou inteligenciou môžu pomôcť lekárom pri presnejšej diagnostike chorôb a pri vytváraní personalizovaných liečebných plánov pre pacientov. Navyše môže pomôcť aj zdravotníckym pracovníkom efektívnejšie riadiť svoje zdroje a tak znížiť náklady, zlepšiť výsledky a uľahčiť monotónnu prácu.

Skutočným príkladom je vývoj algoritmu hlbokého učenia, ktorý dokáže presne vyhľadať rakovinu prsníka na mamografických snímkach. V roku 2020 publikovala spoločnosť Google Health štúdiu, ktorá ukázala, že ich algoritmus môže zlepšiť detekciu rakoviny prsníka tým, že redukuje falošne pozitívne aj falošne negatívne výsledky.

Tento systém umelej inteligencie má v sebe viac ako 91 000 mamografických snímok od viac ako 28 000 žien z Veľkej Británie a Spojených štátov. V štúdii zistili, že algoritmus mal 9,4 % redukciu falošne pozitívnych a 2,7 % redukciu falošne negatívnych výsledkov, čo by mohlo viesť k časnejšej detekcii a liečbe rakoviny prsníka. Tieto a podobné systémy sú už využívané v mnohých zahraničných nemocniciach a klinikách, avšak na Slovensko sa systémy detekcie chorôb ešte len dostávajú.

Vzdelávanie pomocou umelej inteligencie a pomoc pri informovaní

Ďalšou oblasťou, kde môže pomôcť, je vzdelávanie. Využitím umelej inteligencie môžu učitelia vytvoriť personalizované vzdelávacie zážitky pre študentov. Analýzou silných a slabých stránok študenta môže poskytnúť prispôbené učebné materiály a cvičenia, ktoré im pomôžu učiť sa efektívnejšie. To môže viesť k lepším akademickým výsledkom, vyššej úspešnosti a lepšej vzdelanosti.

V oblasti zákazníckej podpory môže AI zohrávať dôležitú úlohu v poskytovaní rýchlej a efektívnej zákazníckej podpory. Chatboty a virtuálni asistenti poháňaní umelou inteligenciou môžu poskytovať, a niekde už aj poskytujú, 24/7 zákaznícku podporu, čo pomáha zlepšiť spokojnosť zákazníkov a znižuje to čas čakania. To je výhoda pre

zamestnancov firiem, ktorí pôsobia v rôznych časových pásmach, alebo pre zákazníkov, ktorí preferujú komunikáciu mimo bežných pracovných hodín.

Filmy, v ktorých autá nešoférovali ľudia, ako skutočnosť

S rastúcim počtom áut na cestách a obmedzenými dopravnými infraštruktúrami je dôležité nájsť spôsoby, ako zefektívniť cestovanie. Systémy poháňané umelou inteligenciou môžu byť použité na predpovedanie premávky a poskytnutie alternatívnych trás s cieľom minimalizovať oneskorenia. Taktiež ich môžeme využívať na riadenie, aby sa zlepšil tok dopravy a znížilo sa tak riziko dopravných nehôd.

„Chatboty a virtuálni asistenti vedia poskytovať nonstop zákaznícku podporu.“

Okrem toho môže byť AI využitá v autonómnych vozidlách, teda v autách, ktoré sú schopné jazdiť bez ľudskej obsluhy. S využitím umelej inteligencie a iných pokročilých technológií môžu byť takéto vozidlá schopné identifikovať a reagovať na rôzne situácie. Tým sa zlepši nielen bezpečnosť cestujúcich, ale sa aj minimalizuje riziko dopravných nehôd.

Autorka: Karolína Račková

Foto: pexels.com, medicalnewstoday.com

TYPY UMELEJ INTELIGENCIE

SLABÁ UMELÁ INTELIGENCIA

Weak AI

Je určená na riešenie konkrétnych problémov a príkazov.

Nie je schopná učiť sa alebo riešiť problémy mimo svojho oboru.

Siri

SILNÁ UMELÁ INTELIGENCIA

Strong AI

Je schopná rovnakého intelektuálneho výkonu ako človek.

Dokáže sa učiť a vykonávať rôzne akcie, podobne ako ľudia.

Chat GPT

HLBOKÁ UMELÁ INTELIGENCIA

Deep AI

V súčasnosti najpokročilejšia forma umelého učenia.

Je porovnateľná s ľudskými schopnosťami.

TESLA Autopilot

UMELÁ SUPERINTELIGENCIA

Artificial Superintelligence (ASI)

Mohla by dosiahnuť úroveň inteligencie, ktorá by schopnosťami rýchleho učenia prevýšila inteligenciu ľudstva.

Mohla by tak mať vplyv na spoločnosť a predstavuje buď prospešnosť alebo nebezpečenstvo.

REAKTÍVNE STROJE

Dokážu rýchlo reagovať na požiadavky.

Nedokážu však zvládať zložité úlohy či učiť sa z predošlých skúseností.

Robotický vysávač

OBMEDZENÁ PAMÄŤ

Je schopná učiť sa a robiť rozhodnutia na základe obmedzených informácií.

Napríklad chatboty, ktoré majú pevne stanovené otázky a odpovede, ktorými sa snažia odpovedať na naše dotazy.

Chatbot

Autorka: Michaela Fajnor Krajčovičová

Grafička: Simona Benková

Zdroj: forbes.com

Stáť s motykou na poli a protestovať proti traktorom nám nepomôže

Doba sa mení. Na poli už nepracujú ľudia, ale stroje. Internet zničil obchody s hudbou a zlaté stránky. Práve vďaka príchodu internetu však vzniklo viac zamestnaní a spôsobov zárobku, ako ich zaniklo. Či to tak bude aj s príchodom AI nevieme, ale stáť s motykou na poli a protestovať proti traktorom nám nepomôže.

”Technologická revolúcia aká nás pravdepodobne čaká v súvislosti s umelou inteligenciou nám zmení život viac ako by sme si prišli. Miestami ma to naplňa neuveriteľným strachom a neistotou, no zároveň som zvedavý kam nás AI dokáže posunúť. Zbaviť sa jej už nevieme. Ako viacerí odborníci hovoria: "Djinn je už vypustený z fľaše."

Keďže vývoj týchto technológií je už zabehnutý na plné obrátky, reagovať by malo

aj akademické prostredie. Ako? To je dobrá otázka. Objavili sa debaty napríklad o tom, či by sa malo zrušiť písanie záverečných prác. Hlavným dôvodom je, že nedokážeme efektívne skontrolovať, či si niekto umelou inteligenciou pomohol.

Z historického pohľadu je aj internet neférová výhoda v porovnaní s písaním prác v dobe bez neho. Dnes už nie je nutné prečítať si celú knihu. Ani v nej hodiny listovať pre

vyhľadanie citácie, ktorú v práci použijeme. To dáva priestor a možnosť prehľadávať väčšie množstvo zdrojov za rovnaký čas.

Umelá inteligencia nám poskytuje príležitosť zamerať sa na prínos samotných prác. Verím tomu, že kvalitné výskumy a aplikácie výstupy význam majú. Aký prínos ale majú práce, ktoré dokáže skomponovať AI z už uverejnených textov? Zamerajme sa viac na to, čo bude výsledkom našich prác. Ak nám v tom vie AI eticky pomôcť a povýšiť tak práce na vyššiu úroveň, nevidím dôvod prečo proti tomu bojovať.

To najhoršie, čo by sa mohlo stať je, že by sa používanie AI na školách plošne zakázalo. Využití umelej inteligencie v akademickom prostredí je mnoho. O väčšine ešte ani nevieme. Máme šťastie, že na našej fakulte sú ľudia, ktorí sa tejto problematike aktívne venujú. Treba hľadať spôsoby, ako študentov naučiť túto technológiu eticky využívať, a dokázať tak spracovať ešte väčšie množstvo informácií a dát, napríklad pre svoje práce.

Úlohou školstva je pripraviť študentov na budúce povolanie a život. Ak by sme školám zakázali používanie umelej inteligencie, zakážeme ho aj zamestnávateľom? Budú dávať ľuďom úlohy, ktoré im AI spraví omnoho lacnejšie, len aby mali prácu?

Umelá inteligencia už neodíde. Bude stále schopnejšia a použiteľnejšia. Na nás je, aby jej využitie bolo vždy etické pri použití v škole, práci alebo súkromnom živote. Najväčšiu zodpovednosť však stále majú jej tvorcovia a technologické spoločnosti ktoré stoja za rôznymi modelmi umelej inteligencie. Oni majú v rukách budúcnosť tejto technológie. Ja ale verím, že to s nami a s ňou dopadne dobre a AI sa stane technológiou, ktorá nám viac problém pomôže vyriešiť ako vytvoriť. V konečnom dôsledku nám už nezostáva nič iné. "AI Race is on" a nám už nepomôže stáť na poli s motykou a protestovať proti traktorom. ☪

Autor: Adam Kysler

Ked' som vyhorela, myslela som si, že som lenivá

Skenuj cez Spotify a počúvaj

”Že som vyhorela, mi došlo pomerne neskoro. Až keď som každé ráno čupela nad záchodovou misou a napínalo ma tak, že som cítila bolesti. Keď som sa budila v noci o tretej a nemohla som zaspáť až do rána. Keď ma NIČ nebavilo, nechcelo sa mi ísť medzi ľudí, nieta sa s nimi ešte rozprávať. Keď som chodila ráno do práce alebo si sadala za počítač s plačom. Cítila som, že moja duša je mŕtva - dead inside, ako sa hovorí v angličtine a ja len tak prežívam. Nepriala by som to ani najväčšiemu nepriateľovi, proste nikomu. Ako som sa sem dostala? Pýtala som sa, keď som už nevedela, čo ďalej. Som lenivá, určite to bude tým. To, že nie som lenivá, ale vyhorená, mi povedali až moji blízki a najmä terapeutka.

Ona ma nasmerovala. Ale zvyšok práce musí urobiť človek sám. Premýšľať, prečo konám tak, ako konám a prečo sa mi deje to, čo sa mi deje. Nastaviť si hranice. A to neznamená robiť len od deviatej do piatej a cez víkendy mať voľno. Znamená to uvedomiť si, že moja hodnota sa nemeria výkonom a tým, koľko toho stihnem, v koľkých projektoch budem, že budem všetkých počúvať, budem stále milá a ochotná a budem tu pre všetkých. Vždy som bola tá aktívna, tá, čo robí aj veci navyše. Tá, ktorej hovoria, aká je šikovná, koľko toho robí. Vždy chcem každému pomôcť, pre každého tu chcem byť. 100 percent v práci, 100 percent v rodine, 100 percent medzi kamarátmi, všetko a všade. Dlhé roky som si neuvedomovala, že robím niečo zle. Perfekcionizmus je mýtus. Nedá sa to a kto si myslí, že hej, klame. Ja si na to postupne zvykám, rovnako, ako aj na požiadavky a správanie okolia.

Prostredie nás formuje tiež a ja nie som výnimka. Občas je toxické, aj ľudia sú a ani o tom nevedia. Nepochvália, keď treba, sú nervózni, keď netreba. Berú, ale nedajú nič

naspäť. Počas niektorých dní im chýba empatia a nemyslia na to, že ich správanie má dosah aj na iných. Aj ja som si nechala vyčerpať zásoby svojej energie. Preto si aj v medziľudských a kolegiálnych vzťahoch nastavujem hranice a pravidlá, ako by sa mali ľudia ku mne správať. A nielen kolegovia, ale aj kamaráti či rodina.

A prečo toto píšem? Učím mladých ľudí, ktorých každý motivuje k výkonu, k dokonalosti, k úspechu. Ja som rada, že je veľa z vás dostatočne múdrych a viete, že práca nie je všetko. Robte si voľno, užívajte si poéziu bežných dní, vietor, slnko, dážď. Knihu, hru, rozhovor alebo čokoľvek, čo máte radi. Nenechajte myšlienky na povinnosti pohltiť váš život

a dušu. Nemyslite stále na „to-do listy“ z roboty, že vám treba kúpiť nové topánky, alebo že ste už dlho nezavolali kamošku na kávu. Netýrajte sa tým, že nie ste dosť dobrí, že nespĺňate nejaké vymyslené štandardy. Bude vás to trápiť o rok alebo týždeň? Ak nie, kašlite na to. Okrem pani psychologičky a pravidelnej reflexie nad mojim životom mi pomohlo dostať sa z vyhorenia aj venovanie sa činnostiam, ktoré ma bavia. A to nielen pozerať Netflix, ale ísť na koncert kapely, ktorú zbožňujem, podniknúť výlet s ľuďmi, ktorých mám rada, kúpiť si nové lyže a púšťať sa dolu kopcom. To sú „to-do listy“, ktoré treba vyškrtávať, ale tiež s mierou. ☪

Autorka: Magdaléna Švecová

Zaklopte nám na dvere

Semester prišiel rýchlo. Rýchlejšie než inokedy. Keď sa pozriete okolo seba, čo vidíte? Ja vidím známe tváre. Niektoré sa mračia - ponáhľajú sa na prednášku. Niektoré stoja v cigaretovom dyme bez náhlenia. Vidím aj neznáme tváre. Hľadajú správnu učebňu. Aj ja som ju hľadala, ale nie kvôli prednáške. Na ďalších päť rokov. Moje bádanie trvalo dva týždne predtým, než nás pre pandémiu presunuli do onlinu. Rok som tváre nevidela. Keď som prvýkrát prišla na Skladovú a zabľúdila do AM1, nebolo to bez strachu. Chcela som písať, ale nevedela som čo, ani ako. Mala som však úžasnú supervízorku a strach postupne s každým článkom opadal. Neznáme tváre sa začali meniť na známe, kamarátske. To, že ich môžem teraz vidieť, neberiem na ľahkú váhu. Teším sa aj na ďalšie, nové tváre. FMK chystá Welcome Day aj tento rok. Príďte sa nám ukázať. Možno vám ukážeme správnu učebňu.

Autorka: Bernadetta Čaranová

Foto: Sandra Struhárová

redakcia@attelier.sk

Chceš byť súčasťou
atteliéru? Napíš
nám ak chceš:

- písať,
- robiť grafiku,
- fotiť,
- spravovať
- ilustrovať,
- sociálne siete.

Na diskusiu sa prišli pozrieť aj viacerí pedagógovia a tiež bývalý šéfredaktor atteliéru Juraj Rakučiak (v modrej košeli).

Diskusia atteliér: Ako vyzerá práca novinára počas predvolebnej kampane?

Časopis Atteliér zorganizoval oslavu k dvadsiemu výročiu svojho vzniku. Pozvanie do diskusie prijali novinár z Denníka N Dušan Mikušovič a redaktor TV Markíza Adel Ghannam.

Pán Mikušovič, vy ste študovali politológiu a žurnalistiku, prečo nakoniec práca novinára?

Mikušovič: Najprv som študoval politológiu aj žurnalistiku, neskôr už len politológiu. Po škole som pracoval päť rokov v reklamnej sfére, robil som reklamné kampane a copywriting pre jedného mobilného operátora. Boli to hrozné kampane, počítaval som frustráciu z práce. Narazil som na ponuku, že hľadajú ľudí do Denníka N. Prihlásil som sa a vzali ma. Nie je za tým cieľavedomý príbeh. Bola to náhoda a ja som už 10 rokov novinárom.

Aké to bolo stať sa žurnalistom?

Mikušovič: Vždy ma bavila politika, bol som aj súčasťou fakultného časopisu a mal som pár skúseností. Na začiatku bolo pre mňa ťažké vymýšľať témy a pochopiť, čo ľudí baví a čo nie. Novinárčina ale nie je

jadrová fyzika, takže každý, kto číta noviny, sa vie tomu prispôsobiť. Teraz to mám oveľa viac mechanizované a už nepremýšľam nad tým, s čím prídem ráno na poradu. Je to práca ako každá iná.

Pán Ghannam, vy ste mali zaujímavú cestu. Najprv ste boli hypeman reperovi Pil C. Potom ste robili rozhovory pre Refresher a teraz ste redaktor, ktorý sa venuje politickým a korupčným kauzám. Čo vás viedlo k tejto zmene?

„Nachádzam si klinec pod kolesami auta, ale možno som len nahneval suseda.“

Ghannam: Zjednodušene, vražda Jána Kuciaka ma k tomu viedla najviac. S takým druhom žurnalistiky som začal pár mesiacov po vražde. Počas štúdia som pracoval pre Refresher, neskôr pre jeden český

projekt a potom som si podal žiadosť do TASR na pozíciu reportéra domáceho spravodajstva a zároveň na stáž do Markízy. Tam ma nevzali, so slovami, že sa musím viac vypísať. Preto som začal v agentúre TASR a po čase si ma predsa len ukradla Markíza, kde som doteraz.

Ako začínajúci novinár ste mapovali vraždu Jána a Martiny už dlhšie?

Ghannam: Zaujímal som sa o to hneď, keď sa to stalo. Som z novinárskej rodiny, moji rodičia sú vyštudovaní novinári a politika bola u nás doma vždy číslo jeden. Najskôr sme si mysleli, že za tým stojí talianska mafia. Ponoril som sa do toho a sledoval som to.

Musíte byť v neustálom obraze. Aké sú rozdiely medzi prácou pre Refresher a prácou v TV Markíza?

Ghannam: V Markíze robím reportáže a svoju prácu musím mať pevne v rukách. Napríklad, musím vedieť strihať video, keďže aj remeselná a umelecká stránka môjho výstupu je dôležitá. V Refresheri som sa pripravil na jedného respondenta, spravil som s ním rozhovor a hotovo. Video sa neautorizovalo, iba ak bol z neho aj textový prepis. Čiže to, čo som robil vtedy a čo robím teraz, sú dva odlišné žánre.

Pán Mikušovič, vy ste robili istý čas aj ako dramaturg v relácii Michala Kovačiča Na telo. V čom je rozdiel pripravovať politické rozhovory pre tlač a pre televíziu?

Televízni novinári sú podľa Dušana Mikušoviča viac viditeľní a preto im chodí viac vyhrážok ako novinárom v printových médiách.

Mikušovič: Vo veľa veciach. V Na telo som najprv písal scénar. Je tam dôležitá obrazová zložka, vysielala sa naživo a človek musí byť neustále prítomný. V printe si môžete po dohode s respondentom otázky presunúť a tie najdôležitejšie, ktoré vám napadli, viete presunúť na začiatok. Naživo to nespravíte.

Nemáte pri vašej práci niekedy obavy písať o vplyvných ľuďoch? Boli prípady, keď novinári dostávali do schránky guľku alebo im robili tzv. pavúka.

Ghannam: Ja si teraz nachádzam klinec pod kolesami auta, ale možno som len nahneval

suseda. Po vražde Jána a Martiny, paradoxne, nemám strach z toho, že by sa mi mohlo stať niečo také. Skôr sa obávam nejakého pomätenca v dave, ktorý spraví hlúposť, než politika. Zo skúsenosti viem, že viacero novinárov chodí pravidelne na výsluch a otázky, či sa obávajú o svoj život, majú ako hodiny klavíra. Nečudujem sa, vyhrážky nám chodia pravidelne.

Mikušovič: Píšem viac o politike, ale nerobím úplne investigatívnu žurnalistiku a priznám sa, že mne veľa vyhrážok nechodí. Možno je to aj preto, že televízni reportéri sú viac viditeľní ako my v redakcii. Mám skúsenosť, že najpríjemnejší ľudia sú práve najaktívnejší politici. Nemajú potrebu robiť nepríjemnosti. Naopak, ľudia s nižším postavením vedia napáchať väčšie haló. Napríklad mne znepriemňovali život ľudia z akademického prostredia. Bývala dekanka tejto fakulty a rovnako pán Magala, ktorí využívali peniaze školy. Je dobré, že sa od nich univerzita odstrihla.

Obaja sa venujete politickým témam, ktoré sprevádzajú dosť často aj korupčné kauzy. Ako sa vyznať v ich náročnej spleti, navyše v čase, keď je v polícii vojna a politici hrajú spravodajské hry?

Ghannam: Treba tým žiť. Ak ste novinár, ste ním 24/7. Môžete si vziať dovolenku, môžete sa odstrihnúť na týždeň, ale potom to budete musieť dohnať. V korupčnej kauze, ako je

vojna v polícii, sa vyzná možno 10 novinárov na Slovensku. Nevie, či patrí medzi nich, lebo ide o veľmi náročnú kauzu.

Príchod volieb naznačuje aj zvýšenú aktivitu politikov. Do parlamentu sa valí rekordné množstvo návrhov. Niektoré politické subjekty už organizujú výjazdy na stredné a východné Slovensko a objavujú sa aj bilbordy s novými fotografiami politikov. Ako sa mení vaša práca v čase predvolebnej kampane?

Mikušovič: Rozhodne sa píše viac o kampani, viac sa rieši politika. Bežne máme každé ráno poradu a každý vie, čo má robiť, kde má byť počas dňa. Môže sa stať, že o druhej popoludní vám niekto ten plán prekope, preto že sa niečo stalo. Treba byť vždy pripravený na to, že sa váš deň zmení.

„Nemám rád, keď z novinárov robia chudákov.“

Ako novinári trávite v parlamente nemálo hodín, obzvlášť, ak ide o mimoriadne schôdze. Aký je najdlhší čas, ktorý ste strávili v Národnej rade?

Ghannam: U mňa to nebolo veľa, asi len 14 hodín. Niekedy sa mimoriadne schôdze ťahajú až do noci. Na to má šťastie kolegyňa Kajtárová, ktorá poctivo obsedí celú schôdzu. Najmä pri dnešnom zložení parlamentu je to náročné a treba na to silný žalúdok.

Mikušovič: Ja mám pocit, že keď boli nočné zasadnutia, s kolegami sme si rozdelili zmeny. Nebol som nikde 24 hodín, iba na internete. Vďaka našim čitateľom a predplatiteľom máme možnosť byť redakciou, ktorá je na slovenské pomery celkom početná a vieme sa prestriedať a pomôcť si. Nebol to žiadny extrém, že by som nespál. Teda, s výnimkou volieb.

K tým sa ešte dostaneme. Predpokladám, že máte aj rôzne zákulisné informácie, ktoré sa nie vždy dostanú na verejnosť. Pán Mikušovič, ako vyhodnocujete, či zverejníte informáciu, ktorá by mohla zásadne otočiť volebný výsledok?

Mikušovič: Takých informácií zasa až tak veľa nie je. Sú údaje, ktoré volebný výsledok ovplyvnia. Napríklad, v roku 2010, tri dni pred voľbami dostali v Denníku SME nahrávku Roberta Fica, ktorý vravel o tom, že zohral peňazie. Tri dni pred voľbami. Nahrávku zverejnili, pretože to bolo vo verejnom záujme. Iné by to bolo v prípade moratória. Platí, že informáciu je nutné overiť, treba nájsť respondentov. V Denníku N sme to mali pri Matovičovej diplomovke, ktorá bola plagiatom.

Ghannam: Dôležité je myslieť aj na to, že nejde len o etickú stránku, teda, či to ovplyvní voľby alebo nie. Sme v konkurenčnom prostredí. Niekedy viete a niekedy nevíete, či na tom paralelne pracujú aj iné redakcie. A fakt je ten, že chcete byť prvý.

Každý z nás má nejaké osobné politické preferencie. Výnimkou, predpokladám, nie je ani novinár. Ako nedať najavo svoju politickú orientáciu, no zároveň zostať v rovine kritického pohľadu?

Ghannam: Byť kritický rovnako ku všetkým. Snažiť sa robiť svoju prácu tak, aby nikto nevedel uhádnuť, koho pôjdete voliť.

Mikušovič: Nemôžeme písať klamstvá a musíme byť objektívni. Ak dáme priestor koalícii, musíme ho dať aj opozícii. A to rovnaký.

„Ak ste novinár, ste ním 24/7. Môžete si vziať dovolenku, môžete sa odstrihnúť na týždeň, ale potom to budete musieť dohnať.“

Podme teraz k tým voľbám. Ako si spomínate na svoje prvé voľby v roli novinára?

Ghannam: Zažil som troje voľby, odkedy som novinárom. Prvými boli posledné eurovoľby, kde som bol na zastupení eurokomisie. Bolo to v pohode, ani to netrvalo dlho a asi o druhej ráno som bol doma. Prekvapivo vyhralo Progresívne Slovensko. Druhým prekvapením bolo to, že som Rudolfa Vaského videl jesť chlebičky.

Mikušovič: U mňa boli prvými voľbami v pozícii novinára tie prezidentské v roku 2014. V Denníku N sme si ako vždy rozdelili

kandidátov, ktorým sme sa venovali, sledovali sme kampane a podobne. Pridelili mi Pavla Hrušovského, ktorý mal na začiatku preferencie 17 %. Skončil s trojpercentným volebným výsledkom. Odttedy sa so mnou nesie povest, že strana alebo kandidát, ktorého dostanem na starosť, skončí alebo mu prinesiem smolu. Milan Kňažko mal byť v primátorskej kampani prvý, skončil tretí. V posledných voľbách som mal PS/Spolu. Obe strany som skoro vyradil z parlamentu. Teším sa, kto bude ďalší.

„Novinárčina nie je jadrová fyzika.“

Ako to vyzerá v redakcii počas volebného dňa?

Ghannam: Počas volebnej noci v televízii ide jeden živý vstup za druhým. U nás sa rozdelíme na tri skupiny a tí, ktorí sú v redakcii najdlhšie, si vyberajú volebné štáby. Ostatní ich dostanú pridelené. Nepopulárny je napríklad volebný štáb Smeru. Dôvodom je najmä to, že Smer medzi seba nepúšťa novinárov, ale necháva ich čakať vonku, hoci naposledy nás už pustili dnu a priniesli nám jedlo aj pitie. Predstavitelia strany sa zväčša izolujú a na tlačovú konferenciu prídu až vtedy, keď si myslia, že je vymaľované. Naposledy toto isté urobil aj Matúš Vallo.

V čase volieb sa na novinárov kladie veľa. Ako sa s týmto tlakom vyrovnávate?

Mikušovič: Nemám rád, keď z novinárov robia chudákov. V každom zamestnaní je určitý tlak. Počas volebnej noci sa deje veľa vecí, ktoré čitateľ nevidí. Je to veľmi živé a dynamické, je tam množstvo ľudí a je super to zažiť. Mám rád voľby a volebné noci. I keď trvajú do piatej rána a veľmi sa nevyspíte.

Ghannam: Mňa volebná noc tiež baví. Práca mi vtedy pripadá dokonca ľahšia. Je to preto, že robíme Televízne noviny, ktoré majú časový formát. Trvajú približne 55 minút, či sú alebo nie sú voľby. Je pre nás ľahšie, keď sa toho deje veľa. Máme čo robiť a nemusíme variť z vody.

Čakajú nás veľké, čiže dosť zásadné voľby nielen z hľadiska ich výsledku, ale aj z pohľadu ich vplyvu na spoločnosť a na náladu v nej. V minulosti nás politici strašili už hocičím, od príchodu migrantov, že nám ukradnú prácu, až po zánik tradičnej rodiny. Od posledných parlamentných volieb sa udialo naozaj mnoho, čo môžu politici použiť ako zbraň. V predvolebnej kampani počas prezidentských volieb v Česku sa ukázalo, že nosnou témou bola najmä vojna. Čo podľa vás bude rezonovať v našich parlamentných voľbách?

Mikušovič: To je vec, ktorú sa pýtam politikov. Vojna na Ukrajine bude určite bude jednou z tém a bude to mať naozaj praxiacu podobu. To som si istý. Robert Fico už teraz hovorí, že ich politickí konkurenti chcú poslať bojovať ľudí na Ukrajinu. Toto je niečo, čo ani v Česku nebolo. Ale tá skutočná téma kampane môže byť ešte iná, vždy sa to môže zvrtnúť. Slovensko má časť obyvateľov nahnevanú a druhú časť obyvateľov frustrovanú.

„Treba byť vždy pripravený na to, že sa váš deň zmení.“

Ghannam: Minulou témou bola vražda Jána Kuciaka a Martiny Kušnírovej, v kinách premietali film Sviňa a všetci chceli spravodlivosť. Teraz je tu okrem vojny inflácia.

Myslíte si, že Slovensko príde po parlamentných voľbách o demokraciu?

Mikušovič: Voľby asi nedopadnú dobre, ale naše životy pôjdu ďalej. O demokraciu sa bude možno zápasiť, ale nebude stratená.

Ghannam: Život bežného človeka sa podľa mňa nezmení. Nezobudíme sa do diktatúry.

Autorky: Viktória Revajová, Mária Greifová
Foto: Filip Cepka

Voliť v parlamentných voľbách budete môcť 30. septembra. Volebné miestnosti budú otvorené v čase od 7:00-20:00.

Akú sumu študenti zaplatia po neúspešnom absolvovaní štátnej skúšky?

Poplatok za prekročenie štandardnej dĺžky štúdia sa zvýšil na 2 000 eur. Nie všetci študenti však musia zaplatiť kompletnú sumu.

Študenti končiacich ročníkov počas júna obhajovali záverečné práce a absolvovali štátne skúšky z troch okruhov predmetov. Ako sme uviedli v našom nedávnom článku, mnohých z nich trápia vysoké poplatky spojené s prekročením štandardnej dĺžky štúdia. Jej suma sa po novom zvýšila na 2 000 eur.

Prorektor pre vzdelávanie Bystrík Šramel tvrdí, že výška školného sa stanovila kolektívnym rozhodnutím v rámci Kolégia rektorky UCM. Dané rozhodnutie reflektujú aj súčasné spoločensko-ekonomické podmienky spojené s narastajúcou infláciou.

Akú sumu študenti naozaj zaplatia?

Mnoho žiakov má v uvedených veciach chaos a myslí si, že poplatok 2 000 eur za prekročenie štandardnej dĺžky štúdia je potrebné zaplatiť aj vtedy, pokiaľ sa im nepodarí spraviť len jeden štátnicový predmet. Na základe toho sa odvolávajú na augustový termín štátnej skúšky, ktorý sa ale pre opakujúcu neúspešnosť zrušil.

„Výpočet je teda nasledovný: 2000:60=33,33 eur za jeden prenesený kredit.“

Podľa Juliány Minárikovej, ktorá na Fakulte masmediálnej komunikácie zastáva funkciu prodekanke pre výchovno-vzdelávaciu činnosť, sa predpisy platieb za prekročenie štandardnej dĺžky štúdia vypočítavajú na základe

metodiky. K dispozícii ju majú zamestnankyne Oddelenia akademických činností UCM. Uvedené oddelenie má samostatný referát školného a poplatkov, pričom spadá pod prorektora pre vzdelávanie Šramela.

„Štandardný počet kreditov za akademický rok je 60. Výška nadštandardu závisí od počtu prenesených kreditov. Výpočet je teda nasledovný: 2000:60=33,33 eur za jeden prenesený kredit,“ vysvetľuje Mináriková.

Možnosť zníženia výšky školného

V téme ohľadom prekročenia štandardnej dĺžky štúdia študentov končiacich ročníkov nás najviac zaujímal, ako k danej situácii majú pristupovať jednotlivci pochádzajúci zo sociálne slabších pomerov. Na základe toho Mináriková odkázala na Smernicu o školnom a poplatkoch spojených so štúdiom. Jej súčasťou je aj paragraf zaoberajúci sa študentmi, ktorí sa v uvedenej situácii nachádzajú.

Existuje viacero dôvodov, kedy žiak môže rektora univerzity písomne požiadať o zníženie, odpustenie alebo odloženie termínu splatnosti školného a poplatkov spojených so štúdiom. Primárne ide o študentov, ktorí sú osirelí, nezamestnaní alebo majú dlhodobé zdravotné problémy. Výnimku tvoria aj osoby, ktoré sú na materskej alebo rodičovskej dovolenke, či reprezentanti Slovenskej republiky.

Rektor v jednotlivých situáciách prihlíada na študijné výsledky či sociálnu a zdravotnú situáciu študenta. Výška školného sa však môže znížiť o najviac 50 % zo stanovenej výšky. Sumu je možné znížiť aj študentom, ktorí prekročili štandardnú dĺžku štúdia o druhý rok. Napríklad v dôsledku študentskej mobility schválenej fakultou a univerzitou alebo požiadania o pôžičku z Fondu na podporu vzdelávania.

Pokiaľ o zníženie sumy za medziročník požiada študent, ktorý nie je občanom členského štátu Európskej únie a ani tam nemá trvalý pobyt, rektor môže postupovať osobitným spôsobom a prihlíadať na humanitárne dôvody. Rovnaký spôsob platí aj pre žiakov neštudujúcich na základe medzištátnej zmluvy.

Pre všetky uvedené situácie platí, že rozhodnutie rektora UCM je konečné, pričom nie je možné opätovné podanie žiadosti o úpravu školného.

Dôvody prekročenia štandardnej dĺžky štúdia

Ako uviedla Mináriková v nedávnom článku, aj napriek tomu, že študenti augustový termín štátnej skúšky využívali ako „opravný termín“, v mnohých prípadoch boli opakovane neúspešní. V prípade študentov bakalárskeho stupňa išlo o 30 % žiakov. V prípade študentov magisterského stupňa bola percentuálna miera neúspešnosti ešte vyššia.

Prípady, kedy žiaci končiaceho bakalárskeho alebo magisterského stupňa neboli úspešní ani v jednej časti štátnej skúšky, sa pohybujú približne od piatich do ôsmich percent. Čo sa týka opravných termínov, ide približne o rovnaké percento študentov.

Údaje z Výročnej správy pre vzdelávaciu činnosť na FMK za rok 2022, na ktoré odkazuje Mináriková, zároveň poukazujú na to, že aj v akademickom roku 2021/2022 fakulta dodatočne umožnila končiacim študentom účasť na štátnej skúške v mesiaci august.

Daného termínu sa mohli zúčastniť len študenti, ktorí neúspešne absolvovali termín štátnej skúšky počas mesiacov máj a jún. Avšak aj napriek ponúknutej možnosti bol výsledok mnohých žiakov opätovne neúspešný. Na základe toho Harmonogram akademického roka 2022/2023 neobsahuje termín štátnej skúšky v mesiaci august.

„Štandardný počet kreditov za akademický rok je 60. Výška nadštandardu závisí od počtu prenesených kreditov.“

„Musíme úprimne priznať, že po neúspešnej štátnej skúške sa dôvodmi, prečo štátna skúška dopadla ako dopadla, žiadny študent takpovediac „nechválil“,“ vysvetľuje Mináriková. Vo väčšine prípadov ide najmä o celkové podcenenie situácie a nedostatočnú prípravu.

Dôvody prekračovania štandardnej dĺžky štúdia sú rôzne. Môžeme k nim zaradiť neabsolvovanie predpísaných predmetov študijného plánu v roku štúdia, v ktorom sú jednotlivci končiacimi študentmi. Rovnako neodovzdanie záverečnej práce v predpísanom termíne, nesúhlas školiteľa s odovzdaním záverečnej práce či dobrovoľné rozhodnutie študenta k účasti na štátnej skúške v predĺženej dĺžke štúdia.

Treba podotknúť aj to, že nesúhlas školiteľa s odovzdaním záverečnej práce sa spravidla determinuje prístupom študenta k písaniu

bakalárskej alebo diplomovej práce. Zároveň, ak jednotlivec neodovzdá záverečnú prácu v predpísanom termíne, nedisponuje tak dostatočným počtom kreditov, aby sa mohol zúčastniť štátnej skúšky.

Zvyšujúca sa neúspešnosť

Podľa údajov z Výročnej správy za vzdelávaciu činnosť na FMK za rok 2022 sa v tomto roku v jednotlivých termínoch zúčastnilo 448 študentov bakalárskeho stupňa. Čo sa týka študentov magisterského stupňa, išlo o 297 študentov. V porovnaní s predošlým rokom išlo o menší počet žiakov prihlásených na štátnu skúšku, pričom v roku 2021 celkový počet tvoril 973 študentov.

Z doposiaľ nezistených príčin zaznamenala škola pomerne vysoký počet ľudí, ktorí neabsolvovali bakalársku štátnu skúšku. Percento študentov, ktorí neprospešili, dosiahlo úroveň 26,8 %. V minulých rokoch sa táto úroveň pohybovala v rozmedzí 15 až 21 %. Neúspešné absolvovanie štátnej skúšky študentmi magisterského stupňa sa pohybovalo na hranici 18 %, čo reprezentuje dlhodobý normál. Dodatočného augustového termínu štátnej skúšky sa celkovo zúčastnilo 90 študentov.

Treba podotknúť aj to, že so zvýšenou náročnosťou na absolventov v praxi a na trhu práce sa intuitívne stupňuje aj náročnosť komisií, ktoré pri štátnej skúške zodpovedajú za absolventov.

Netreba zabúdať ani na úspešných študentov, ktorí absolvovali štátnu skúšku v riadnom termíne. S vyznamenaním prospelo 18 študentov bakalárskeho ročníka. V prípade magisterského stupňa išlo o 21 ľudí. Celkovo prospelo 532 žiakov, čo v súvislosti s konaním štátnych skúšok hodnotí škola ako štandardný rok.

Autorka: Lenka Šamajová
Foto: Daniel Bíro, atteliér/Natália Ševčíková
Zdroje: atteliér, Smernica o školnom a poplatkoch spojených so štúdiom, Výročná správa za vzdelávaciu činnosť na FMK za rok 2022

UCM NOVINKY

FMK TV a časopis atteliér oslávili svoje výročia. Univerzitná televízia na UCM pôsobí už 10 rokov a časopis atteliér 20 rokov.

Absolventi UCM sú na trhu práce čím ďalej, tým žiadanejší. Vyplyva to z prieskumu portálu Profesia.sk. Životopisy absolventov UCM získali skóre 2,42 oproti 1,9 v roku 2021. Naši študenti sú čoraz žiadanejší a nachádzajú si svoje miesto v organizáciách a firmách, v ktorých preukázali schopnosti a vedomosti.

Fyzika sa dá učiť aj pomocou rozšírenej reality. Novú možnosť edukácie priniesol projekt ARphymedes, ktorého súčasťou je aj Inštitút manažmentu UCM. Na pôde univerzity sa v júni konala konferencia, ktorá predstavila riešenia projektu, publikáciu pre študentov a pre pedagógov aplikáciu s modulmi rozšírenej reality, webovú stránku projektu a otvorený online kurz pre vzdelávanie učiteľov.

Študenti UCM uspeli vo svetovej konkurencii na súťaži v tvorbe digitálnych hier Game Jam Plus. Hra Tartaros od študentov teórie digitálnych hier zvíťazila v kategórii najlepších naratív a tiež v kategórii prístupnosť hry. Vo finále medzinárodnej súťaže Game Jam Plus boli až tri hry pochádzajúce z Trnavy. Na podujatí v Riu de Janeiro sa zúčastnilo 2000 účastníkov.

Ukončenie stavebných prác na Skladovej je naplánované na september. Zrekonštruované priestory by mali otvoriť na konci novembra.

Fakulta masmediálnej komunikácie UCM má dvoch nových profesorov. Stali sa nimi Mgr. Lucia Spálová, PhD. a Mgr. Norbert Vrabec, PhD.

Štátna skúška v mesiaci august sa pre opakovanú neúspešnosť študentov zrušila.

Fotograf Tomáš Fongus: Ťažko sa niečo vyrovná výhre v prezidentských voľbách

Fotograf a absolvent Fakulty masmediálnej komunikácie Tomáš Fongus spomína na svoj najúspešnejší projekt, ktorým bolo fotenie kampane pre Petra Pavla. Keď ho oslovili, toto meno mu nič nehovorilo.

Na sociálnych sieťach aj na internete som zaznamenala, že ste fotili kampaň pre českého prezidenta Petra Pavla. Ako ste sa k tomuto projektu dostali?

V podstate to bolo cez kontakty. Minulý rok mi volala Pavla Nýdrle, bývalá šéfka komunikácie v agentúre, kde som predtým pracoval. Bol som prekvapený, pretože sme sa síce poznali, ale neboli sme v kontakte. Spýtala sa ma, či by som nechcel skúsiť fotiť prezidentskú kampaň. V tej chvíli som ani nevedel, o koho ide. Meno Petr Pavel mi v tej dobe nič nehovorilo.

Keďže mi volala práve Pavla, tak som mal tušenie, že to bude zaujímavá vec. Následne som už komunikoval s Martinom Burgrom, ktorý v minulosti viedol komunikáciu či kampaň aj pani prezidentke Čaputovej alebo koalícii strán PS-Spolu. Ako som počúval o projekte a o ľuďoch, tak mi to dalo impulz, aby som do toho šiel.

Ako to potom ďalej prebiehalo?

V Pavlovom tíme sa na začiatku kampane medzi sebou rozprávali a hľadali človeka, ktorý bude pri pánovi generálovi blízko a bude mu pravidelne vytvárať content. Tam sa

spomenulo aj moje meno. Aký to malo priebeh so súčasným pánom prezidentom, neviem, ale myslím si, že on to neschvaľoval. Či sa k tomu vyjadril alebo nie, išlo mimo mňa.

„Fotenie v ateliéri ma nikdy extra nebavilo.“

Kedy ste sa prvýkrát stretli s Petrom Pavlom?

Keď som sa rozhodol do toho ísť, išli sme na prvý výjazd do regiónu. Boli sme v takom malom zložení. Ja, Martin Burgr, generál Petr Pavel a asi tam bola aj produkčná. Počas cesty sme sa oťukávali a zisťovali, či si spolu sedíme. Prvý deň bol podľa mňa veľmi dobrý. Myslím, že sme si veľmi sadli a bolo to príjemné. Od tej doby som ale so súčasným pánom prezidentom už do takéhoto bližšieho osobného kontaktu neprišiel. Sadli sme si na obed, dali sme si pivo a pokecali sme. Panovala tam uvoľnená atmosféra. Najdôležitejšie bolo to, že si sedíme ako ľudia.

Nemali ste obavy, či budú s vašimi fotografiami spokojní?

Ani nie. Veril som, že to bude v poriadku. Skôr som sa bál, ako si budeme sedieť, aká bude

atmosféra, aký bude pán generál. V tom som bol v očakávaní. To ma zaujímalo viac.

Považujete toto za jeden z vašich najúspešnejších projektov?

Určite je toto ten najúspešnejší. Ťažko sa niečo rovná tomu, keď s tímom vyhráte prezidentské voľby. Ja si zásluhu nepripisujem, ale keď ste súčasťou tímu, ktorý celý čas drel a nakoniec sa to podarí, tak nič väčšie okolo mňa ani len náznakom nešlo okolo.

Za tie roky som cez agentúry robil rôzne projekty pre T-Mobile či Coca-Colu. Momentálne spolupracujem so značkou Magu, ktorá je na českom trhu zásadná. Príde mi to ako pekný projekt, mám ho rád, ale ťažko sa to porovnáva s prezidentskou kampaňou. Najmä pocitmi eufórie, ktoré sme cítili po víťazstve.

Okrem iného ste aj absolventom Fakulty masmediálnej komunikácie. Bola FMK Vašou prvou voľbou?

Nebola to moja prvá voľba. Mal som len predstavu, že tento smer by ma bavil. Na strednej škole som sa zaujímal o literatúru, ale nevenoval som sa audiovizuálnej tvorbe

alebo fotografii. Nemal som k tomu vzťah. Prijali ma na leteckú fakultu do Košíc, ale keď som sa dostal aj na FMK, tak už to bola pre mňa jasná voľba.

Boli ste príjemne prekvapení zo štúdia na vysokej škole alebo ste, naopak, mali aj chvíle, kedy ste sa na to chceli vykašľať?

Som chalan z dediny a prvé mesto, s ktorým som prišiel do kontaktu, bol Ružomberok. Tam som chodil na strednú školu a občas som sa zatúlal do Banskej Bystrice. Keď som prišiel do Trnavy, do študentského mesta, bolo to pre mňa niečo veľké. Mnoho nových ľudí a kamarátov.

„Momentálne sa už viac pokladám za fotografa, pretože v tom sa cítim komfortnejšie.“

Spomínam si, že ako prvé ma dostali dejiny filmu s pánom doktorom Zábojníkom. Tam som sa ponoril do audiovizuálnej tvorby a viac-menej som sa začal zaujímať o film. Už vtedy som mal pocit, že sa tomu budem možno v budúcnosti venovať. Vtiahlo ma to hneď v prvom ročníku. Prvý semester som sa síce hľadal, no potom moje kroky smerovali k filmu a audiovizuálnym dielam.

Navštevovali ste počas školy aj nejaký fotografický ateliér, napríklad AKMF, KEFU alebo niečo podobné?

Všetky tieto veci som preskočil a neabsolvoval. Vedel som o nich, ale počas vysokej školy som ešte nefotil a nemal som ambíciu sa tam prihlásiť. Začal som sa venovať kamere a audiovizuálnemu dielu, no fotografia ma obchádzala až do konca štúdia. Vôbec som sa jej nevenoval.

Spomínam si ale na svojich spolužiakov – výborných fotografov, ako je napríklad Peťo Lančarič či Jožko Pajerský. Stretávali sme sa celkom často kvôli videu. V tom čase som sa nestaval do role fotografa a nefotil som statický obraz, ale zaujímali ma video, strih, úprava či postprodukcia.

Na začiatku vám teda učarovala kamera a snažili ste sa sústrediť len na ňu?

Áno. Spomínam si na chalanov ako Marek Šimončík či Antonios Vlachou. Oni sa najviac zaoberali filmom a audiovizuálnou tvorbou. Vtedy sa spúšťala fakultná televízia FMK TV, inak bolo v tom čase na Skladovej iba rádio Aetter. Všetko sa rekonštruovalo, robil sa greenscreen. Štúdio bolo pre nás obrovská vec. Šiel som teda cestou kabinetu audiovizuálnej tvorby, ktorý myslím, že viedol Tomáš Hučko.

Kedy ste sa začali viac zaujímať o fotografiu?

Keď som skončil vysokú školu, odišiel na do Prahy. Hľadal som si stážu či miesta vo filmových alebo reklamných produkciách, kde by sa tvorilo a vyrábalo. Bolo mi jedno, čo by mi dali za prácu. Odpísali mi z reklamnej agentúry Leo Burnett, či by som to nechcel vyskúšať u nich. Tak som si povedal, že by som bol asi hlúpy, keby som to neskúsil.

Postupom času som sa dostal do digitálnej sekcie, kde mali oddelenie Farmhouse, kde sme sa zaoberali digitálom. Tým pádom sa ku mne dostal, napríklad strih videí, ľahké animácie, vytváranie videí na sociálne siete a postupne sa cez toto všetko dostal viac k fotografii.

„Ľutoval som, že som nešiel na Erasmus aj počas štúdia.“

Odvtedy som začal pravidelne fotiť. Prvé fotky som robil pre Fantu a bolo to úplne hrozné. Dnes sa na to pozriem a poviem si, že to je peklo. Ale zostal som pri tom a začal som fotiť čoraz viac. Počas piatich rokov v reklamnej agentúre, kde som robil content creatora, som už pomerne často fotil alebo nakrúcal videá.

Po výhre v prezidentských voľbách prišla Pavlovi medzi prvými zablahoželať Zuzana Čaputová.

Momentálne pracujete viac s kamerou, s fotoaparátom alebo s obomi?

Ono sa to vyvíjalo. Už sa viac pokladám za fotografa, pretože tam sa cítim komfortnejšie. Čo sa týka projektov, je to stále pol na pol. Ak mám nejaký projekt, ktorý je náročnejší, čo sa týka kamery, tak si zoberiem na pomoc kameramanov, ktorí mi to urobia kvalitne, a potom sa už nad tým nemusím trápiť v postprodukcii.

Aké typy fotografií či záberov vás bavia najviac odhliadnuc od práce?

Najbližší vzťah mám asi k dokumentu alebo reportáži. To pramení z posledných mesiacov, keď som fotil spomínanú prezidentskú kampaň. K tomuto žánru som už mal ale bližšie aj predtým. Ateliér ma nikdy tak nebavil, ako napríklad street fotografia alebo dokumentárna fotografia.

Čiže uprednostňujete exteriér pred ateliérom?

Asi áno. Ale mám rád aj zaujímavý ateliér či interiér s dobrým svetlom. Nemám rád čisté ateliéri, kde je iba čistá biela plocha. Mám aj klientov, napríklad Raiffeisen banku, kde fotím interiérové portréty a mám to rád, pretože je to dobrá komunita ľudí a cítim sa tam fajn. Nevadí mi to, lebo z toho ide dobrá energia. Viac ma ale baví exteriér. Sledovať svetlo, hrať sa s prirodzeným svetlom, spomaliť a uvedomovať si veci. To je to, čo ma na fotografii zaujíma.

Vedeli ste ešte pred ukončením štúdia, že chcete odísť do Prahy? Plánovali ste to?

Do Prahy som sa dostal cez projekt Erasmus + ako absolvent po škole. Vždy som ju mal rád. Vybral som si ju preto, že je blízko, nie je tam jazyková bariéra nie je a vedel som, že som ako keby jednou nohou stále na Slovensku. Dával som si ešte jednu prihlášku do Slovinska, ale uprednostnil som Prahu.

Využili ste aj počas štúdia nejakú inú formu Erazmu alebo toto bola vaša prvá skúsenosť?

Nie, toto bola moja prvá skúsenosť. Potom som ale ľutoval, že som nešiel na Erasmus aj počas štúdia. Mrzelo, že som to mohol absolvovať aj počas školy, ale nedostal som sa k tomu.

„Keď som prišiel do Trnavy, bolo to pre mňa niečo veľké.“

Keby ste mohli študentom dať nejaké rady a tipy, čo by ste im odkázali?

Neviem, ako by som mal radiť, keďže ja sám občas potrebujem radu a hľadám pomoc niekde inde. Myslím si, že najdôležitejšie je nevzdávať sa. Keď zlyháte alebo sa vám niečo nepodarí, vtedy je potrebné iba viac makať a robiť to stále dookola, zlepšovať sa v tom. Mať cieľ je základ. Ja som cieľ často nemal. Ale ak už ho človek má, stačí ísť iba za ním. Občas prídu horšie chvíle, ale výsledok sa nakoniec vždy dostaví.

Veľa ľudí začína fotením akcií, ako je napríklad stužková, svadba či eventy. Prešli ste si aj vy niečím takýmto?

Jasné, prišlo aj toto. Stužkové sme dokonca ako študenti nakrúcali a bolo to hrozné. Dúfam, že to už nie je dohľadateľné. Potom som fotil aj svadby. Je dobré si to vyskúšať, ale ak s tým nie ste stotožnený, nebaví vás to a robíte to len pre peniaze, tak to podľa mňa nie je cesta.

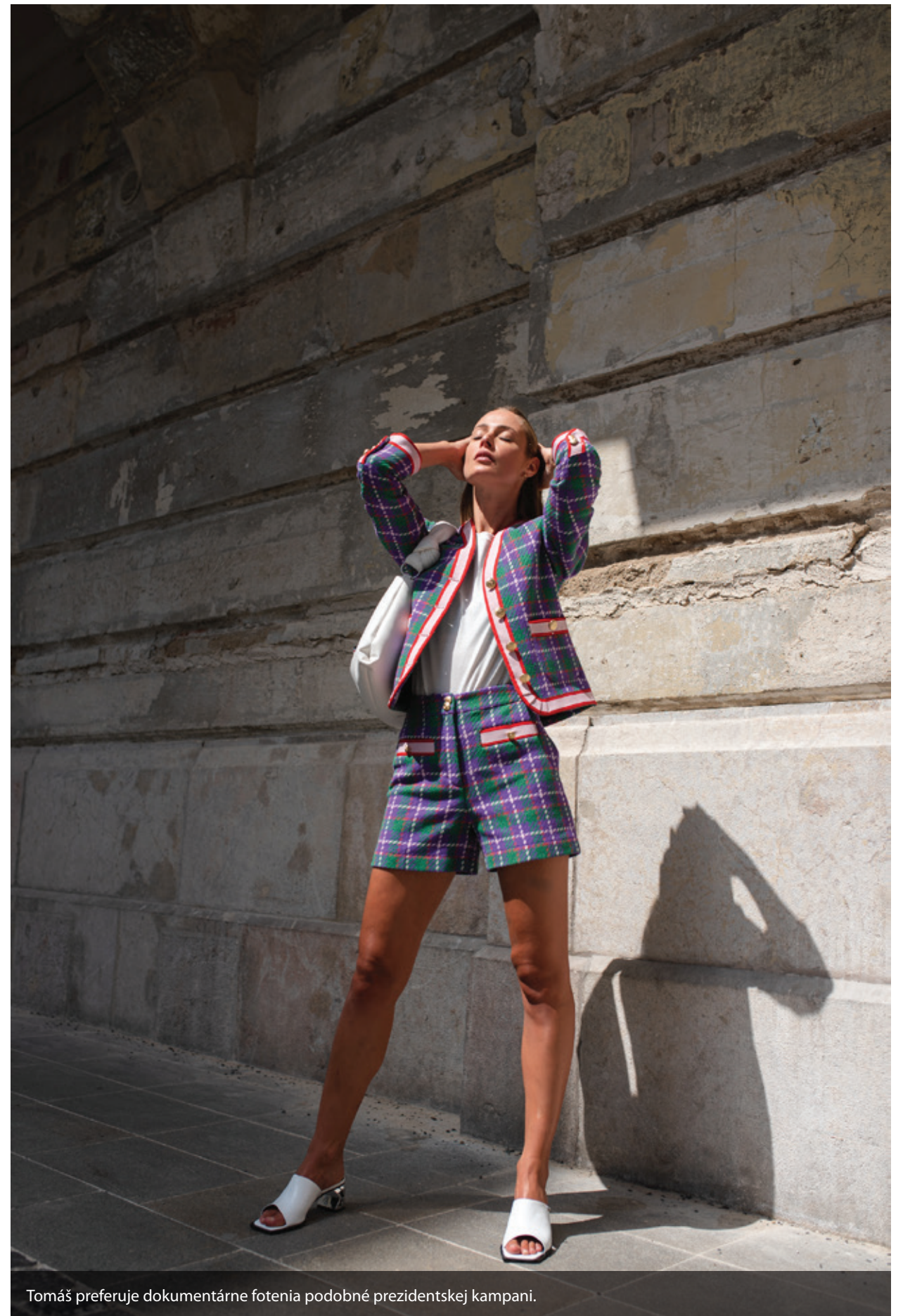
Sledujete aj tvorbu iných slovenských či českých fotografov alebo kameramanov? Inšpirujú vás?

Určite mám nejakých obľúbených, ktorých sledujem. V poslednom čase sa mi napríklad páčia portréty od Aleca Sotha. Má také zaujímavé portréty ľudí v prostredí. Potom z českých fotografov mám rád Davida Gaberleho pre jeho estetiku a pre to, čo robí pre fotku. Zachytil som ho cez podcasty o fotografii. Mám rád aj Igora Zacharova, ktorý je režisér aj fotograf.

Momentálne sa stretávam s veľa fotografmi, ktorí pracujú pre rôzne médiá, takže mi napadajú ešte napríklad Milan Jaroš alebo Gabriel Kuchta z Denníka N. Minulý rok som absolvoval semestrálny kurz pod fotografom Jiřím Thýnom, ktorý mi dal veľmi veľa o fotografii. Tento kurz mi veľmi otvoril oči a začal som sa na fotografiu pozeráť zase úplne inak.

V súčasnej dobe sa cíti Tomáš najviac doma vo fotografii.

Tomáš preferuje dokumentárne fotenia podobné prezidentskej kampani.

Autorka: Natália Ševčíková
Foto: archív Tomáš Fongus

Aké nevýhody má autobusová doprava v Trnave?

Presun medzi univerzitnými budovami dá zabráť. Hoci študenti uprednostňujú cestovanie autobusom, priznávajú, že to má aj svoje negatíva.

PÝTALI SME SA NASLEDOVNÉ OTÁZKY:

Aký druh dopravy v Trnave preferuješ a prečo?

Ako často využívaš MHD?

Vieš sa spojiť MHD dostať všade, kam potrebuješ?

Aký druh dopravy ti najviac vyhovuje, keď ideš na Skladovú?

Je podľa teba cena cestovného lístka primeraná?

Aké zlepšenia v rámci MHD by si privítal/a?

Keby sa zvýšila frekvencia spojov, chodil/a by si autobusom častejšie?

Jaroslav, 1. Bc. KOMU

1. Kým bolo ešte teplejšie počasie, tak to boli kolobežky, najmä kvôli flexibilita a pohodliu. Keď sa však ochladilo a kolobežky z ulíc zmizli, nemal som na výber a musel som siahnuť po autobuse.

2. Najčastejšie pri preprave na Skladovú, kde to však nie je ideálne s prestupmi, alebo aj na stanicu. Dalo by sa povedať, 2-3 razy do týždňa.

3. Zväčša áno, problémy však nastávajú pri preprave na Skladovú, kde teda, aspoň mne, priame spoje z internátu nechodia.

4. Ideálnym spôsobom by bol taxík alebo auto, ako študent si to však nemôžem úplne dovoliť každý týždeň a musím preto zvoliť autobusy.

5. Pochádzam z Košíc, kde sa cena lístkov na MHD pohybuje o trochu vyššie. Preto mi pripadajú sumy v Trnave adekvátne.

6. Okrem vylepšenia spojov, čo sa týka prestupov, by to bola určite ich frekvencia. Autobusy chodia raz za hodinu a niektoré spoje dokonca iba raz za deň. Taktiež by bolo príjemnou zmenou aj pridanie terminálu do zadných dverí, čo by urýchlilo nastupovanie.

7. Pravdepodobne áno. Aj keď ich používam pomerne často, ak raz zmeškám spoj, musím čakať aj hodinu, čo ma často prinúti objednať si taxík. To sa však týka väčšinou iba vzdialenejších miest. V Trnave sa podľa mňa dá na väčšinu miest rýchlo prepraviť aj pešo.

Diana, 2. Mgr. KOMU

1. Môj spôsob prepravy v Trnave závisí od toho, kam sa potrebujem dostať. Ak je zlé počasie, využívam autobus. Ak nejde žiaden spoj, využívam Bolt. Keďže Trnava nie je až tak veľké mesto, nemám problém sa prejsť aj peši.

2. Prvé roky štúdia som využívala MHD každý deň. Dnes už nie som v Trnave často, takže ju využívam sporadicky.

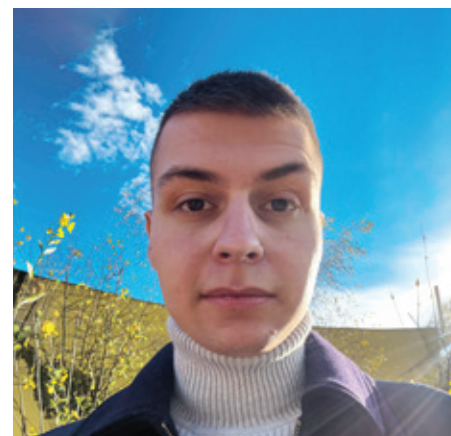
3. Spoje, ktoré som zvykla využívať, ma vždy dostali tam, kam som potrebovala. Väčšinou som chodievala rovnakými trasami.

4. Na Skladovú už, chvalabohu, nemusím chodiť približne dva roky. Síce vlni som tam musela ísť kvôli skúške, išla som autobusom a naspäť na stanicu som zvolila taxík. Vždy záleží na tom, kedy autobus ide, keďže v tomto úseku nepremáva často.

5. Myslím, že 25 centov za lístok nie je zlá cena.

6. Veľakrát sa mi v autobuse stalo, že bol preplnený. Nebol tam žiadny vzduch, človek sa nemal poriadne kam postaviť a niektorí drží vodiči zatvárali dvere skôr, ako ľudia stihli nastúpiť.

7. Bolo by vhodné posilniť spoje. Často ľudia idú peši, lebo vedia, že autobus je plný alebo sa dostanú na určité miesto skôr ako autobus. Keby premávali spoje častejšie, napríklad aj na Skladovú, študenti by ušetrili peniaze, ktoré inak míňajú na taxi službu.

Tomáš, 3. Bc. KOMU

1. Minulý rok by som povedal, že služba Bolt je najlepšia voľba, ktorú si môžem zvoliť, ale opak bol pravdou. Akonáhle som začal cestovať autobusmi, môj život sa zmenil a tento výber sa stal pre mňa najlepším. Hlavne oproti Boltu ušetrím.

2. MHD spoje využívam každý deň. Školu mám od pondelka do stredy a vždy idem spojom do školy aj z nej. Je to pre mňa praktické, pretože si môžem všetko naplánovať, nemusím sa stresovať a hlavne zastávky mám hneď pri internáte.

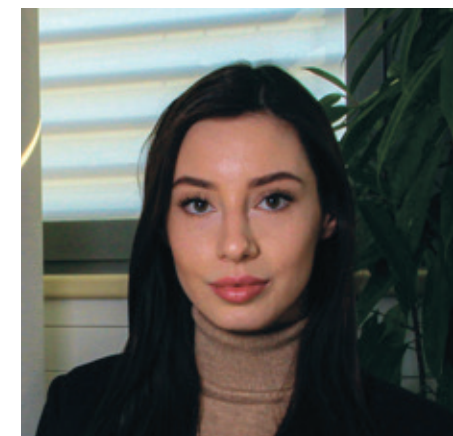
3. Doteraz som nemal žiadny problém so spojmi. Všetky linky autobusovej dopravy majú podľa mňa skvelé prepojenia a veľkým plusom sú prestupy, ktorými sa človek dostane naozaj všade. Ak si to porovnáme s predošlými rokmi, pribudlo viac spojov.

4. Bývam na Internáte Miloša Uhra, od ktorého ide priama linka č. 16 každú hodinu. Bezpochyby ide o ideálne riešenie v rámci cestovania. Ešte sa mi nestalo, že by som nestihol nejakú prednášku alebo seminár na Skladovej.

5. Cena cestovného lístka mi vyhovuje. Podľa potreby si dobjem kredit na môj ISIC, bez ktorého by som si nevedel predstaviť cestovanie. Tých 25 centov po priložení čipovej karty ma nezruinuje a v iných mestách som sa stretol s drahšími cestovnými lístkami.

6. Osobne by som posilnil ranné spoje č. 3 a č. 6. Tieto linky sú v ranných hodinách veľmi preplnené a nie vždy sa tam cítim komfortne. Zároveň by som pridal ešte priame spoje už na spomínanú Skladovú, pretože tam má vyučovanie veľa študentov z našej školy.

7. Určite áno. Pochvaloval by som si to ja, ale aj ostatní študenti. Viem si to predstaviť najmä zo železničnej stanice, z ktorej každý deň prichádza na naše fakulty mnoho ľudí. Taxíky a ďalšie prepravné služby sú cenovo nevýhodné a týmto krokom by sa vyriešilo veľa problémov.

Adriana, 1. Mgr. KOMU

1. Keďže som študentka, asi najviac vyhovujúcou formou dopravy je pre mňa mestská hromadná doprava. Keďže je MHD v Trnave, podľa môjho názoru, nedostačujúca, ak je príjemné počasie, preferujem chodenie peši. Okrem toho uprednostňujem dopravu autom alebo Boltom.

2. MHD sa snažím využívať v čo najväčšej miere. Väčšinou to však predstavuje problém, keďže dopravu autobusmi, ktoré chodia pomerne málo, je náročné zosúladiť s časmi prednášok. V priemere využívam MHD dvakrát týždenne.

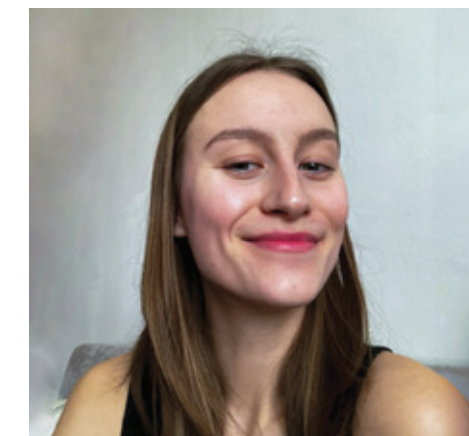
3. Áno. Autobusom chodím len do školy, takže aktuálne sa viem dostať všade, kam potrebujem.

4. Vzhľadom na polohu je doprava na Skladovú celkom komplikovaná. Autobus chodí veľmi zriedka a peši to nie je vždy možné kvôli času a vzdialenosti. Preto najčastejšie využívam, a zároveň mi aj najviac vyhovuje, dopravu autom alebo Boltom.

5. Myslím si, že pokiaľ ide o študentské lístky, cena je primeraná.

6. Jednoznačne by pomohlo zvýšenie frekvencie určitých spojov, a to najmä počas najväčšej špičky v ranných a poobedných hodinách. Efektívne by mohlo byť aj aspoň čiastočné prispôsobenie odchodov autobusov zo železničnej stanice s príchodom vlakov.

7. Určite áno. Pre mnohých by to bolo prijateľnejšie nielen kvôli časovému hľadisku, ale aj kvôli pohodliu, ak by autobusy vďaka zvýšenej frekvencii nechodievali preplnené.

Klára, 2. Bc. KOMU

1. Preferujem autobusy, a to z dôvodu nízkych nákladov na cestovné. Niekedy musím využiť aj taxi služby alebo zdieľané kolobežky.

2. Autobusom cestujem najčastejšie, ako sa dá. V Trnave sa zdržiavam prevažne kvôli škole, takže vždy, keď idem do školy, z nej alebo keď sa presúvam medzi budovami (Skladová - Jama), využívam MHD.

3. Ak by boli spoje viac frekventované, tak áno. Momentálne sa, bohužiaľ, často nedostanem načas, kam potrebujem a musím využiť iný spôsob dopravy.

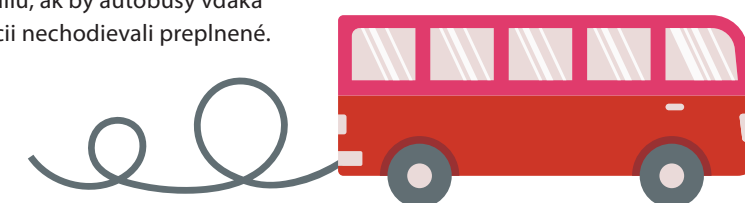
4. MHD, medzimestská autobusová doprava alebo osobný vlak. V najhorších prípadoch taxi alebo Bolt kolobežky.

5. Cena študentského lístka je primeraná.

6. Niektoré spoje premávajú len sporadicky, takže určite by som privítala častejšiu frekvenciu.

7. Jednoznačne áno. Považujem to za jediný problém MHD. Určite to uvíta viacero ľudí.

Autorka: Viktória Revajová
Foto: Archív študentov, freepik.com

Reportáž: Nekonečná cesta na Skladovú

Dostať sa z Jamy na Skladovú je zážitok. Obzvlášť, keď sa rozhodnete ísť autobusom a pri prestupe bojujete o život s trnavským vetrom.

Je niečo krátko po štrnástej hodine a práve prichádzam vlakom do Trnavy. Na železničnej stanici sa to hemží ľuďmi. Každý sa niekam náhli. Oproti ich rýchlemu kroku si pripadá ako postavička v spomalenom filme. Viem, že do príchodu autobusu mám ešte 20 minút. Prišla som v predstihu, pretože pred redakčnou poradou sa chcem zastaviť v školskej knižnici.

Pri východe zo stanice ma prefacká silný studený vietor. Hoci slnko ostro svieti, pocitová teplota sa blíži k nule. Čas mi zbehnú rýchlo a autobus prichádza s dvojminútovým predstihom. Zázrak, hovorím si v duchu.

V ruke zvieram ISIC a 5 eur. Vodiča sa pre istotu opýtam, či ide smerom k poliklinike. Neraz sa mi totiž stalo, že som na tejto zastávke nastúpila na spoj, ktorý išiel opačným smerom. Šofér na mňa hľadí spod slnečných okuliarov neprítomným pohľadom. Pochopím, že ma nevnímam, a tak otázku zopakujem.

„Áno,“ preniká spoza skla odpoveď. „Poprosím dobiť kartu,“ zahlásim a popod sklenenú tabuľu posúvam zožmolenú päťeurovku. Vodič niečo natuká do stroja, ktorý vzápätí ohlásí robotickým hlasom: „Priložte kartu.“ Počúvne rozkaz a prenikavý zvuk zahlási, že operácia bola úspešne dokončená.

Prestup môj každodenný

Autobus je prekvapivo poloprázdny, a tak si sadám na voľné miesto hneď za vodičom. Premávka je plynulá, vďaka čomu sa na moju cieľovú zastávku dostávam načas. Po vystúpení smerujem rovno do knižnice v Jame. Rýchlo vybavím, čo treba a frčím na Skladovú. Aplikácia však hlási, že pri prestupe si počkám trištvrte hodinu. Nehorázná strata času, ale čo už. Nastupujem na autobus číslo 3, ktorým sa dostávam opäť na železničnú stanicu, kde si počkám na spoj číslo 16.

Vzduchom sa ozýva dunenie silného vetra. Naráža do mňa a pohráva sa mi s vlasmi.

Schovám sa teda do vestibulu železničnej stanice. Prsty na rukách mi skrehli na kameň. Vietor si razí cestu dnu cez automatické dvere, ktoré sa každú chvíľu otvárajú.

Túto príležitosť využije holub, ktorý pricupká dovnútra. Rozprestrie krídla, preletí cez vestibul a pristane priamo nad hodinami, ktoré upútajú moju pozornosť. Autobus by mal prísť o päť minút, idem teda na zastávku.

„Radnica nad zriadením priameho spoja medzi Jamou a Skladovou neuvažuje.“

Aleluja!

Pri pohľade na prichádzajúci autobus ma zalieva nevýslovný pocit radosti, že sa konečne aspoň trochu zohrejmem. Márne. Nie je to spoj, na ktorý čakám. Za ním sa na zastávke vystrieda ďalší, ktorý taktiež ide iným smerom. Môj spoj nakoniec prichádza s päťminútovým meškaním a utrpenie sa po takmer hodine čakania, chvalabohu, končí.

Svitá autobusovej doprave na lepšie časy? Slabá frekvencia spojov či preplnené autobusy. Práve tieto faktory študentom na

mestskej autobusovej doprave prekážajú najviac. Po optimalizácii trnavskej MHD by sa to ale mohlo zmeniť. „V súčasnosti sa koná jedna z posledných fáz k danej optimalizácii, a to zapracovanie pripomienok zo strán mestských poslancov a odboru dopravy mesta Trnava,“ hovorí Thomas Štefák z odboru dopravy mesta Trnava.

Mesto si od tohto kroku sľubuje, že sa problém nízkej frekvencie premávania spojov vyrieši. „Vďaka optimalizácii mestskej autobusovej dopravy príde k lepšiemu využitiu vozidlového parku, ako aj vodičov, vďaka čomu budú autobusy chodiť častejšie a v lepších časových intervaloch,“ doplní Thomas Štefák.

Priameho spoja z Jamy na Skladovú sa študenti nedočkajú

Problém, s ktorým zápasí mnoho študentov FMK, ostáva však neriešený. Mesto v súčasnosti neuvažuje o zriadení priameho spoja medzi zastávkami V. Clementisa Poliklinika a Trstínska Skladová. Thomas Štefák to odôvodňuje tým, že na tejto trase sú už dostatočne zastúpené ostatné autobusové linky.

Na Skladovú tak budú študenti naďalej cestovať s prestupom. Štefák však doplní, že optimalizáciou by sa mohli aspoň zlepšiť prestupné väzby liniek 4 a 16. „Väčšinu dňa bude cesta medzi zastávkou V. Clementisa Poliklinika a zastávkou Trstínska Skladová trvať 31 minút,“ dodáva.

„Študenti sú najviac nespokojní so slabou frekvenciou spojov a preplnenými autobusmi.“

Problém nie je len dostať sa na Skladovú, ale aj odtiaľ. Vyučovanie praktických predmetov sa niekedy končí o 19:30 a najbližší autobus ide až po desiatej hodine. „Zo Skladovej ulice žiaden spoj v uvedenom čase nepremáva, keďže podľa štatistik v tomto čase na uvedených zastávkach takmer nikto nenastupuje. Avšak spoj ide zo susednej zastávky Trstínska Cukrová, a to o 20:15,“ uzatvára Štefák s tým, že možnosť pridania večerných spojov v tomto úseku môžu navrhnúť spracovateľom optimalizácie MHD.

Autorka: Viktória Revajová
Foto: Viktória Revajová

Ceny alternatívnej dopravy

Prenájom bicykla Kolokolo

zimný semester → 10 €
letný semester → 15 €

Zdieľané kolobežky Trier

odomknutie → 1 €
minúta jazdy → 22 centov

Zdieľané kolobežky Bolt

odomknutie → zadarmo
minúta jazdy → 30 centov

Taxi

3 - 7 €

Autobus chodí na Skladovú v lepšom prípade raz za hodinu.

VYHRALI SME ZLATÉ ŠTÚROVO PERO

Po roku je atteliér opäť najlepším
vysokoškolským časopisom
na Slovensku.

Okrem ceny za tlačенú verziu časopisu
sme získali ďalších päť ocenení:

1. miesto v kategórii online žurnalistika
za web attelier.sk a Podcastt

V individuálnych príspevkoch
vysokoškolákov:

2. miesto - Viktória Revajová

3. miesto - Lucia Bakusová

prémia ministerky kultúry
- Bernadetta Čaranová

cena TV Markíza
- Viktória Revajová

ČO NAPÍSA UMELÁ INTELIGENCIA?

Revolučná sila umelej inteligencie ako transformácia nášho sveta

Redaktorka využila pri písaní textu ChatGPT, ktorý text
sám napísal na základe dostupných internetových zdrojov.
Zásah redaktorky do textu bol minimálny.

Revolučná sila umelej inteligencie ako transformácia nášho sveta

Umelá inteligencia sa stala jednou z najdôležitejších a najperspektívnejších technológií dnešnej doby. Aké možnosti prináša a ako sa vieme priblížiť k jej prepojeniu s realitou?

S postupom času sa umelá inteligencia (AI) stala veľmi rozvíjajúcou sa oblasťou technológií, ktorá má obrovský potenciál zmeniť spôsob, akým žijeme. V súčasnosti si však mnohí ľudia nevedia predstaviť, ako môže pomôcť v ich každodennom živote. Pozrieme sa na niektoré oblasti, v ktorých môže byť umelá inteligencia najužitočnejšia a tiež na to, ako môže prispieť k zlepšeniu kvality nášho života, či už teraz alebo v budúcnosti.

Umelá inteligencia ako noví lekári?
Jednou z oblastí, kde má významný vplyv, je zdravotníctvo. Vďaka AI môžu lekári analyzovať množstvo lekárskeho údajov a získať poznatky, ktoré by inak mohli prehliadnuť. Systémy poháňané umelou inteligenciou môžu pomôcť lekárom pri presnejšej diagnostike chorôb a pri vytváraní personalizovaných lečebných plánov pre pacientov. Navyše môžu pomôcť aj zdravotníckym pracovníkom efektívnejšie riadiť svoje zdroje a tak znížiť náklady, zlepšiť výsledky a ušetriť množstvo času.

Skutočným príkladom je vývoj algoritmu hlbokého učenia, ktorý dokáže presne vyhodnotiť rakovinu prsníka na mamografických snímkach. V roku 2020 publikovala spoločnosť Google Health štúdiu, ktorá ukázala, že ich algoritmus môže zlepšiť detekciu rakoviny prsníka tým, že redukuje falošne pozitívne aj falošne negatívne výsledky.

Tento systém umelej inteligencie má v sebe viac ako 91 000 mamografických snímkov od viac ako 28 000 žien z Veľkej Británie a Spojených štátov. V štúdiu zistili, že algoritmus mal 9,4 % redukciu falošne pozitívnych a 2,7 % redukciu falošne negatívnych výsledkov, čo by mohlo viesť k časnejšej detekcii a liečbe rakoviny prsníka. Tieto a podobné systémy sú už využívané v mnohých zahraničných nemocniciach a klinikách, avšak na Slovensko sa systémy detekcie chorôb ešte len dostávajú.

Vzdelávanie pomocou umelej inteligencie a pomoc pri informovaní
Ďalšou oblasťou, kde môže pomôcť, je vzdelávanie. Využitím umelej inteligencie môžu učiteľia vytvoriť personalizované vzdelávacie záležitosti pre študentov. Analýzou silných a slabých stránok študenta môže poskytnúť prispôbené učebné materiály a cvičenia, ktoré im pomôžu učiť sa efektívnejšie. To môže viesť k lepším akademickým výsledkom, vyššej úspešnosti a lepšej vzdelanosti.

V oblasti zákazníckej podpory môže AI zohrávať dôležitú úlohu v poskytovaní rýchlej a efektívnej zákazníckej podpory. Chatboty a virtuálni asistenti poháňaní umelou inteligenciou môžu poskytovať, a niekde už aj poskytujú, 24/7 zákaznícku podporu, čo pomáha zlepšiť spokojnosť zákazníkov a znižuje to čas čakania. To je výhoda pre

zamestnancov firiem, ktorí pôsobia v rôznych časových pásmach, alebo pre zákazníkov, ktorí preferujú komunikáciu mimo bežných pracovných hodín.

Filmy, v ktorých autá nešoférovali ľudia, ako skutočnosť
S rastúcim počtom áut na cestách a obmedzenými dopravnými infraštruktúrami je dôležité nájsť spôsoby, ako zefektívniť cestovanie. Systémy poháňané umelou inteligenciou môžu byť použité na predpovedanie premávky a poskytnutie alternatívnych trás s cieľom minimalizovať oneskorenia. Taktiež ich môžeme využívať na riadenie, aby sa zlepšil tok dopravy a znížilo sa tak riziko dopravných nehôd.

„Chatboty a virtuálni asistenti vedú poskytovať nonstop zákaznícku podporu.“

Okrem toho môže byť AI využitá v autonómnych vozidlách, teda v autách, ktoré sú schopné jazdiť bez ľudskej obsluhy. S využitím umelej inteligencie a iných pokročilých technológií môžu byť takéto vozidlá schopné identifikovať a reagovať na rôzne situácie. Tým sa zlepši nie len bezpečnosť cestujúcich, ale sa aj minimalizuje riziko dopravných nehôd.

Autorka: Karolína Ročková
Foto: pexels.com, medicalnewstoday.com

ŠTUDENTI ŠTUDENTOM

ŠTUDENTSKÁ RADA

SLEDUJ NÁŠ INSTAGRAM
A BUĎ V OBRAZE!